

Vlasovci v boji za Prahu (II. část). Spolupráce Vojenského velitelství Velké Prahy s 1. pěší divizí Ozbrojených sil KONR v dokumentech

I druhá část edice¹ o vystoupení 1. pěší divize Ozbrojených sil Komitétu pro osvobození národů Ruska (VS KONR) – podle německé numerace 600. pěší divize (rus.) – ve prospěch povstale Prahy ze 7.–9. května 1945² vychází ze zachovaného konvolutu zpráv o vývoji vojenské a bezpečnostní situace v Praze a jejím okolí, soustředěných v převážné míře Vojenským velitelstvím Velké Prahy (VVVP). Telefonisté či příslušníci jednotlivých oddělení štábu velitelství „Bartoš“ podchycovali veškerá důležitá fakta a zpracovávali je do formy hlášení od povstaleckých štábů, vojenských velitelství, útvarů vládního vojska, četnictva, policie, národních výborů anebo jednotlivých občanů, případně přebírali písemná hlášení dopravená do Bartolomějské ulice kurýrní cestou.³

Uvnitř štábu velitelství „Bartoš“ byly záznamy distribuovány po jednotlivých odděleních, především 2. (zpravodajským), 3. (operačním), 4. (zásobovacím), či předávány podnáčelníkovi anebo náčelníkovi štábu, případně přímo vojenskému veliteli a jeho zástupcům. Poznatky o přesunech (postupu, ústupu) vlastních, vlasovských či německých jednotek se zakreslovaly do zvláštních operačních map, zapisovaly do válečných deníků, v omezené míře byly určeny k informování nadřízeného velitelství „Alex“, případně nejvyššího politického orgánu povstání České národní rady (ČNR), nebo dokonce povstaleckého rozhlasu. Menší část hlášení se vztahovala k požadavkům obou stran, velitelství „Bartoš“ i štábu 1. pěší divize VS KONR, komunikačním či organizačním problémům, žádostem o podporu, výjimečně též politickým požadavkům. Poslední tři dokumenty z 11. května 1945 obsahují vyhodnocení účasti vlasovských jednotek na bojích v Praze pro sovětské vojenské orgány.

- 1 První část byla otištěna in *Securitas Imperii*, 2015, č. 27, s. 170–235. Končí v poledne 7. května 1945, právě ve chvíli, kdy velení 1. pěší divize VS KONR rozhodovalo o vyvázání z bojů v Praze a ústupu k 3. americké armádě.
- 2 K tématu srov. např. HOFFMANN, Joachim: *Die Geschichte der Wlassow-Armee*. Verlag Rombach, Freiburg im Breisgau 1986, s. 205–249; RUDNY, Zenon: Pražské povstání v květnu 1945 a vlasovci. *Historie a vojenství*, 1995, roč. 44, č. 2, s. 3–37; ŽÁČEK, Pavel: *Kasárna na levém břehu. Smíchov a okolí v pražském povstání 1945*. Svět křídel, Cheb 2003; AUSKÝ, Stanislav S.: *Vojska generála Vlasova v Čechách. Kniha o nepochopení a zradě*. Vyšehrad, Praha 2005 (1. vydání: Sixty-Eight Publishers, Toronto 1980); KOKOŠKA, Stanislav: *Praha v květnu 1945. Historie jednoho povstání*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2005, s. 91–101, 156–184; ALEKSANDROV, Kirill: *Armija generala Vlasova 1944–1945*. „Jauza“ – „EKSMO“, Moskva 2006, s. 341–402; ŽÁČEK, Pavel (ed.): *Vlasovci německým pohledem. Anabáze 1. pěší divize Ozbrojených sil KONR na jaře 1945*. *Securitas Imperii*, 2011, č. 18, s. 260–288; ŽÁČEK, Pavel: *Praha pod pancířem vlasovců. České květnové povstání ve fotografii*, sv. IV. Mladá fronta, Praha 2014.
- 3 Srov. *Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv* (dále jen VÚA – VHA), f. Revoluční gardy – Velitelství Bartoš (dále jen Velitelství Bartoš), k. 12–18.

Hlášení z jednotlivých dnů povstání⁴ mají rozdílnou formu, délku, pochopitelně i obsah, vyplývající jak ze závažnosti a rozsahu předávaných informací, tak i z individuálního přístupu osoby, která je zapisovala. Kvalita zpráv je také ovlivněna tím, kdo je podával, zda jednotlivá povstalecká velitelství, důstojníci předmnichovské armády, představitelé protektorátních ozbrojených sborů anebo občané – civilisté.

Edice nejdůležitějších 211 hlášení a záznamů poměrně plasticky zachycuje dramatický vývoj událostí květnových dnů; několik dokumentů dokonce do určité míry nahrazuje neexistující originální svodky o činnosti jednotek 1. pěší divize VS KONR (tlumočení informací či žádosti velitele divize a hlášení o činnosti dvou pěších pluků a jedné z pěších rot). Mimo zájem editora zatím zůstaly pouze záznamy Vojenského velitelství Velké Prahy vztahující se k vysílání povstaleckého rozhlasu a hlášení soustředěná u podřízených povstaleckých velitelství či dalších orgánů (vládní vojsko, četnictvo, policie), u nichž zatím nebylo možné potvrdit, zda byly postoupeny velitelství „Bartoš“.

Editované dokumenty jsou prvním pokusem o odborné zpracování a zveřejnění dokumentace vzniklé činností Vojenského velitelství Velké Prahy ve větším rozsahu, a pochopitelně tak obohatí naše poznání některých klíčových momentů Pražského povstání, mnohdy s výrazným přesahem do jiných oblastí, než byla spolupráce s ruskými dobrovolckými jednotkami. Vynechány byly ty části hlášení (vyznačeno [...]), které se přímo či nepřímo k působení vlasovců nevztahovaly. Poznámkový aparát obsahuje řadu nových informací i o autorech či zprostředkovatelích jednotlivých hlášení a svodek, případně o vnitřních mechanismech fungování velitelství „Bartoš“.

Při transkripci editovaných písemností bylo přihlédnuto ke specifickým okolnostem jejich vzniku. Podtržení v dokumentech byla ponechána. Drobné překlepy a zkomoleniny (např. hodnotí v hranatých závorkách, zjevné pravopisné chyby, shoda podmětu s přísudkem, názvy ulic a mostů, či germanismy a další odchylky (Kijev – Kyjev, Kobylisy – Kobylysy, němci – Němci, partisáni – partyzáni, Ruziň – Ruzyně, ap.) opraveny; pouze Vlasovci/vlasovci jsou z praktických důvodů ponecháni v obou variantách. Zkratky jsou rozepsány při prvním výskytu, dále pak v případech, kdy by jejich význam nebyl zcela jasný. Pokud je možný jejich dvojitý výklad (jako např. u zkratky vel.: velitelství i velitel), byly ponechány.

Hranaté závorky před či za editovaným dokumentem [...] signalizují vynechání části originálního hlášení anebo vyjmutí příslušné svodky z přehledných, povětšinou chronologicky řazených soupisů (opisů) hlášení. Poznámky za hranatou závorkou odkazují na komentáře či informace přijímajících osob či nadřízených důstojníků velitelství „Bartoš“, např. o dalším využití příslušných hlášení. Vlevo pod dokumenty jsou uvedena jmena telefonistů či telefonistek přijímajících hlášení, vpravo jejich autorů.

4 Ze dne 5. 5. 1945 pocházejí dokumenty č. 1–11, z 6. 5. 1945 dokumenty č. 12–85, ze 7. 5. 1945 dokumenty č. 86–177, z 8. 5. 1945 dokumenty č. 178–204, z 9. 5. 1945 dokumenty 205–208 a konečně z 11. 5. 1945 dokumenty č. 209–211.

Řazení dokumentů je chronologické, regist každého z nich kromě charakteristiky písemnosti uvádí den a čas předání, případně získání informace. Za každým editovaným dokumentem se nachází citační formule obsahující název fondu a formu písemnosti.

Poznámkový aparát z podstatné části odkazuje na již publikované prameny, v omezené míře i na prameny archivní povahy. Poměrně velká pozornost byla věnována identifikaci institucí/osob podávajících informace, a zároveň i příslušníků velitelství „Bartoš“ přijímajících anebo schvalujících jejich obsah.

Nejvíce editovaných hlášení je z provenience vojenských velitelství (42), aparátu uniformované policie, policejních úseků, revírů a stanic (33), povstaleckých velitelství (18), vládního vojska (16), národních výborů (14), Zemského četnického velitelství a četnických stanic (12), pražského Policejního ředitelství (9), českých styčných důstojníků (7), výtahů ze situačních zpráv (6) či dalších vnitřních písemností velitelství „Bartoš“, ojediněle z vojenského velitelství v Berouně, včetně česko-ruského dokumentu o zásobování divize, či záznamu německého armádního vysílání. Některé dokumenty zachycují i širší souvislosti prezentovaných událostí.

Dokument č. 129

1945, 7. května 1945, 12.00 hod. – Praha. Výtah ze situačního hlášení Vojenského velitelství Velké Prahy „Bartoš“

[...]¹

V městě samotné[m] situace celkem beze změny.

Na severozápad[ě] Prahy nebyly hlášeny přísuny jednotek ani změny o dosa-
vadním umístění.

Postup nepřítele na vnitřní část Prahy byl zpomalen zásahem jednotek gen.
Vlasova.

[...]²

*VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 103/CIII/2/13, Bojová hlášení, 7. 5. 1945. Situace dne
7/5 1945 ve 12.00 hod. Originál rukopisu.*

Dokument č. 130

**1945, 7. května 1945, 12.20 hod. – Praha. Hlášení povstaleckého velitelství S-III
Bubeneč**

Podle hlášení četnické stanice Ruzyně stáhli se Vlasovci na silnici Hostivice – Bílá
Hora po vyčištění Hvězdy. Síla Vlasovců asi 80 mužů s několika děly. Jednotky SS –
obsadily Ruzyně a ze státního statku odvedly dobytek. Boj trvá.

Na letišti jsou jednotky nepř[átelského] letectva a mají naložené nákladní
vozy ve směru Kněževes.

*VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 98/CIII/1/12, Bojová hlášení, 7. 5. 1945, č. l. 90.
Originál rukopisu.*

Dokument č. 131

**1945, 7. května 1945, 12.20 hod. – Praha. Hlášení Rudolfa Šafra z finanční proku-
ratury**

Němci nad Slovankou a na Jezerce v Nuslích po ústupu před Vlasovci vnikli do domů
a přinutili obyvatelstvo, aby je zapřelo, a nyní je v proudu boj se slabými silami
Vlasovců.

telefonoval Skřivan (ověřit !!)

*VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 103/CIII/1/13, Bojová hlášení, 7. 5. 1945. Originál
rukopisu.*

1 Úvodní část hlášení je zachována ve strojopise in VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 103/CIII/2/13, Boj. hlášení, zprávy, fonogramy aj., 5.–9. 5. 1945.

2 Ve 12.30 hod. dne 7. 5. 1945 parafoval hlášení náčelník štábu pplk. gšt. F. Bürger.

Dokument č. 132

1945, 7. května 1945, 12.30 hod. – Praha. Hlášení pol. št. stržm. Antonína Krupky z Inspektorátu uniformované policie

[...]

Vlasovci jsou v Jinonicích,
obléhají [a. s.] Walter.³

Krupka

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/2/15, Bojová hlášení 2. oddělení VVVP „Bartoš“, 7. 5. 1945, č. l. 376. Originál rukopisu.

Dokument č. 133

1945, 7. května 1945, 12.55 hod. – Praha. Hlášení Dr. Františka Jakla z prezidia Policejního ředitelství v Praze

V zahrádkách u družst[evních] domů el[ektrických] podniků v Praze XIV. na Pankráci jsou Vlasovci ve velké tísní a žádají o okamžitou pomoc.

[Bral:] Janoušek

[...]⁴

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 98/CIII/1/12, Bojová hlášení, 7. 5. 1945. č. l. 97. Originál rukopisu.

Dokument č. 134

1945, 7. května 1945, 12.55 hod. – Praha. Telefonogram Kriminálního ředitelství Praha

Přijal o 12.55 hod. okr. insp. Chochola.

Telefonicky bylo sem sděleno manželkou jednoho zdejšího zaměstnance, že Vlasovova armáda ustala na Pankráci (okolí na Jezerce) s útokem i obranou, ježto má nedostatek munice. Němci vnikají do bytů, loupí, ničí nábytek a zařízení obyvatel. Velmi nutné! Doporučuji prověřit.

Borovec[?]⁵

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 98/CIII/1/12, Bojová hlášení, 7. 5. 1945. č. l. 97. Originál strojopisu.

3 V okolí a. s. Walter v Praze-Jinonicích se začaly postupně rozmisťovat lehké a těžké oddíly dělostřeleckého pluku 1. pěší divize VS KONR. ŽÁČEK, Pavel: *Prahou pod pancířem vlasovců*, s. 73–74.

4 Náčelník štábu pplk. gšt. F. Bürger nařídil: *dát gen. Vlaso[vo]vi. Bů 13 h.* Pod tím je jinou rukou: *šépt. Brandejs*, dále: *předáno 13.15 h.* a parafa podnáčelníka štábu velitelství „Bartoš“ pplk. gšt. J. Kostky.

5 Nečitelný podpis.

Dokument č. 135

1945, 7. května 1945, 13.00 hod. – Praha. Hlášení npor. gšt. Josefa Mirovského o kurýrní cestě do S. V. velitele 1. pěší divize VS KONR genmj. Sergeje Kuzmiče Buňačenka

[...]⁶

P[anu] gen. Buňačenkovi byl předán v 10.15 hod. plán oblasti Velké Prahy s přesně zakreslenými místy něm. odporu a byl o těchto místech podrobně informován. Současně bylo mu tlumočeno přání velit[elství] „Bartoš“, týkající se zejména získání prostoru Petřín a zabránění event[uelní] děl[ostřelecké] střelby na Hrad a město. Projevil zájem o prostor Petřína, mluvil v tom smyslu i s důstojníky vlastního štábu, avšak nevyjádřil se konkrétně a nepřislíbil, zda a kdy bude akce provedena. Mnohem méně věnoval zájmu pancéřové jednotce /brigádě?/ na směr Vysočany-Karlín⁷ a j. Jednání trvalo asi 15 min.

Osobní dojem: jednání působilo na mne dojmem poněkud omezeného zájmu se strany p[ana] generála.

Zprávy o počtu a výzbroji jednotek, které jsem obdržel od velitelů jednotek pochoduujících mezi Řeporyji a Prahou, si navzájem odporují. Jde patrně o 2–3 pluky pěchoty, zesílené několika polními děly a tanky. Většinou uváděná čísllice 20.000 mužů zdá se býti velmi přemrštěná. /Snad polovina?/ Čelo málo organisovaného proudu v délce asi 5 km dosáhlo v 11.00 hod. Štefánikových kasáren na Smíchově, kde se zastavilo /1 pluk?/.⁸

npor. gšt. J. Mirovský⁹

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 112/CIII/1/17, *Bojová hlášení, zprávy, fonogramy aj. (HLÁŠENÍ o kurýrní cestě do S. V. gen. Buňačenka. S. V. 7. V. 1945 ve 13.00 hod.), č. I. 9. Originál strojopisu.*

Dokument č. 136

1945, 7. května 1945, 13.00 hod. – Praha. Přehled 2. (zpravodajského) oddělení Vojenského velitelství Velké Prahy „Bartoš“ o německých opěrných bodech

1.) Stanoviště nepř[átelského] děl[ostřelectva]

- 1 baterie – Letenské sady
- těžká baterie – vých[odně od] Kobylis
- protiletadlová – na silnici u Brusnice
- 1 baterie – třetí hradní nádvoří
- 1 baterie – Ohrada na Invalidovně v Karlíně

6 V levém horním rohu je rukou dopsána poznámka: *Dův[ěrně]*, v pravém horním rohu je příjmové razítko 7. V. 1945.

7 Srov. HUNÁČEK, Zdeněk: *Útok nacistických bojových skupin na Prahu v květnu 1945*, s. 43; KOKOŠKA, Stanislav: *Praha v květnu 1945*, s. 174; MAREK, Jindřich: *Armáda barikád*, s. 260–262.

8 Před polednem 7. 5. 1945 dorazil ke Štefánikovým kasárnám 4. pěší pluk 1. pěší divize VS KONR.

9 Vlastnoruční podpis.

2) Německé odpory v městě

Stromovka
ministerstvo národní obrany
hlavní štáb
býv[alá] Kadetka
Strakova akademie
jednotlivé odpory na Petříně
Právnická fakulta
Pečkův palác
Pečkova vila
jednotlivé odpory na Pankráci¹⁰
Kasárna p[ěšího] pl[uku] 28
Vozatajská a policejní kasárna

1) Hlavní směr náporu: Vysočany – Libeň – Karlín

2) Přes libeňský a trojský most do Holešovic

3) Hrdlořezy – Žižkov

Vlastní vojska drží zejména: Poštu, rozhlas, policejní ředitelství, kasárny krále Jiřího a Štefánikovy kasárny

Letiště Ruzyně¹¹

[...]¹²

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/2/15, *Bojová hlášení 2. oddělení VVVP „Bartoš“*, 7. 5. 1945 (*Situace dne 7/5 1945 v 13.00 hod.*), č. l. 381. *Originál rukopisu.*

Dokument č. 137

1945, 7. května 1945, 13.00 hod. – Praha. Hlášení Jeronýma Šťastného, předsedy Národního výboru Bílá hora

Bílá Hora, krátk[ovlnná] vysíl[ačka] Šťastný p. št. kpt. Statečnému¹³ hlásí:

Motolské údolí vyčištěno, od Berouna táhnou další jednotky, panceřové vozy a vojsko.

[Převzal:] Statečný

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/2/15, *Bojová hlášení 2. oddělení VVVP „Bartoš“*, 7. 5. 1945, č. l. 382. *Originál rukopisu.*

10 Škrtnuto rukou.

11 Ruzyněské letiště se stále ještě nacházelo v německých rukou.

12 Náčelník štábu velitelství „Bartoš“ pplk. gšt. F. Bürger na dolní část dokumentu napsal: *ulož jako doklad – kopie Bů.*

13 Škpt. jezd. František Statečný, příslušník 2. oddělení štábu velitelství „Bartoš“.

Dokument č. 138

1945, 7. května 1945, 13.00 hod. – Praha. Situační hlášení npor. intend. Bedřicha Uřeše, 2. zástupce velitele povstaleckého velitelství „Vladimír“

1) Navázáno spojení osob[ním] stykem vel[itele] Vladimíra s velitelstvím pol[ního] praporu pěš[iho] pl[uku] 3 gen. Vlasova. Úkol pluku: likvidovat kasárny a letiště v Ruzyni.

2) Podle neověřených dosud zpráv z výsledku dvou zběhů a zajatce mají být kasárny v Ruzyni podmínovány a před vyklizením od SS vyhozeny do povětří. Vel[itel] prap[oru] ROA o tomto informován.

3) Je pozorován odsun SS z prostoru kasáren na letiště a na Kladenskou silnici směrem severním.

4) Likvidován tábor něm. prac[ovní] fronty¹⁴ u Vokovické remisy. Ukořistěno větší množství výstroje, menší množství výzbroje, radiotelegrafický materiál i jejich prapor.

5) Dva zběhové SS z ruzyňských kasáren na jejich vlastní žádost odevzdání Vlasovovu vojsku. Jeden zajatec na S. V. Vladimír.

6) Podskupina Karel z Vokovic má S. V. v restauraci Obora u Hvězdy, telefon 467-99.

[Převzal:] Statečný[?]

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/2/15, Bojová hlášení 2. oddělení VVVP „Bartoš“, 7. 5. 1945, č. l. 383. Originál rukopisu.

Dokument č. 139

1945, 7. května 1945, po 13.10 hod.¹⁵ – Praha. Žádost povstalecké skupiny „Eliáš“ z Hlavní pošty o podporu

Potřebujeme nutně spojení se štábem gen. Vlasova.

Potřebujeme podporu Vlasovových těžkých a lehkých tanků k zvládnutí prostoru kolem hlavní pošty. Jednejte s největší rychlostí.

Pozor, pokračují. Karlín hlásí: Němci jedou Sudetskou¹⁶, Vítkovou, Královskou¹⁷, Přerovskou¹⁸, ptají [se] na Rundfunk¹⁹, střílejí dům od domu proti barikádám. Používají těžkých tanků, dobývají Českomoravskou, magistrát, školu.

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 103/CIII/1/13, Bojová hlášení, 7. 5. 1945. Originál rukopisu.

14 Reichsarbeitsdienst (RAD).

15 Čas přijetí hlášení je určen podle jeho zařazení v archivní jednotce.

16 Dnes Křížíkova ulice.

17 Dnes Sokolovská ulice.

18 Dnes Karlínské náměstí a Kollárova ulice.

19 Hlavní budova Čs. rozhlasu (Radiojournalu) se nacházela na Schwerinově třídě, resp. Třídě maršála Foche (dnes Vinohradská).

Dokument č. 140

1945, 7. května 1945, 13.25 hod. – Praha. Hlášení pro pplk. Františka Sklenáře, vojenského velitele Národního výboru Praha XII. – Královské Vinohrady

Hlášení pplk. Sklenářovi

Jednotky gen. Vlasova bojují s námi až do konce. Dřívější hlášení byla mystifikace.²⁰

Bartoš

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/5/16, Bojová hlášení 2. oddělení VVVP „Bartoš“, 7. 5. 1945. Originál rukopisu.

Dokument č. 141

1945, 7. května 1945, 13.45 hod. – Praha. Hlášení zpravodajské skupiny náčelníka štábu velitelství Inspektorátu I vládního vojska pplk. gšt. Antonína Šilhavého ze Smíchovských kasáren

1) 12.45 hlásí: Kasárna Jiřího z Poděbrad hlásí, že Masarykovo nádr[azí] se nemůže již déle držet. Pošlete posilu, dejte zprávu Vlasovcům.

2) [...].

[Převzal:] Statečný[?]

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 103/CIII/1/13, Bojová hlášení, 7. 5. 1945. Originál rukopisu.

Dokument č. 142

1945, 7. května 1945, 13.55 hod. – Praha. Hlášení Národního výboru Praha XIV. – Michle

Vyslání Vlasovci byli zatlačeni směrem do ulice Na Květnici a nyní postupují. Potřebujeme však posily ku krytí levého křídla, jelikož jsme ohroženi z boku – hlavně těžké zbraně.

[Převzal:] Hartl

[...]²¹

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 103/CIII/1/13, Bojová hlášení, 7. 5. 1945. Originál rukopisu.

20 Jde o reakci velitelství „Bartoš“ na relaci povstaleckého rozhlasu z 9.10 hod. dne 7. 5. 1945, určenou pro štáb Vladimíra Radolinského – Sokolova, resp. štáb 1. pěší divize VS KONR. Srov. JEŽEK, Vladimír: *Voláme všechny*, s. 155.

21 Ve spodní části hlášení je paraafa podnáčelníka štábu velitelství „Bartoš“ pplk. gšt. J. Kostky.

Dokument č. 143

1945, 7. května 1945, 14.15 hod. – Praha. Hlášení npor. Košlara z Prahy-Bubenče

npor. Košlar 14.15 [hod.] německé letad[lo]
Bubeneč Jatka

Vládní vojsko, podává hlášení, že jdou Vlasovci na pomoc i z Pankráce, vysvobodit Libeň a Kobylisy.

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 103/CIII/1/13, *Bojová hlášení*, 7. 5. 1945. Originál rukopisu.

Dokument č. 144

1945, 7. května 1945, 14.45 hod. – Praha-Strašnice. Hlášení por. JUDr. Karla Pokorného, spojovacího důstojníka u VI. pěší roty 2. pěšího praporu 1. pěšího pluku 1. pěší divize VS KONR

1./ Velitel roty: por. Sičov [Syčev]²²

2./ Bojové stanoviště roty: Levá hranice navazuje na úsek 4. pluku „VI[asovov] arm.“²³ a jest na Vackově /u cikánské boudy/ a jde až k Černokostelecké silnici, kterou ještě zahrnuje do úseku. Pravé křídlo roty bude na východních okrajích Zbořova. Rota zajišťuje prostor před sebou směrem východním.

3./ Tlumočím návrh p[ana] Por[učíka], že v zájmu úspěšného hájení úseku by potřeboval asi 2 čety k zasunutí mezi svá obě křídla, která zůstanou hlavní oporou v případě útoku a v žádném případě neustoupí. Zasunuté zmíněné dvě čety v případě neudržitelného náporu by ustoupily zpět. Nástup těchto dvou čet co možno ihned. Nástup provést u hotelu „Miramare“.²⁴

4./ Pan poručík Sičov by vřele uvítal, kdyby po setmění mu byli dáni k dispozici rozvědčíci v síle asi jedné roty, které by rozestavil ve svém úseku s úkolem okamžitě se stáhnout, jakmile se nepřítel ukáže, za vlastní linie. Tato jednotka rozvědčíků by měla nastoupit asi po 19 h[od.] rovněž u „Miramare“.

5./ Žádáme dále o oznámení jména a stanoviště velitele úseku shora vymezeného, aby mohla být navázána spolupráce.

22 Velitel VI. pěší roty por. A. G. Syčev se již ve 12.00 hod. dostavil na velitelství úseku „Strašnice“, kde ho škt. Antonín Pikhart informoval o umístění svých jednotek a přidělil mu spojovacího důstojníka. Jeho jednotky zaujaly postavení západně. Za půl hodiny se stáhly a zaujaly posici ve směru východním, avšak blíže, než jsem žádal. Za hodinu se opět stáhly k hotelu Miramare a podle hlášení mjr. Miřijovského a kpt. Sachla účinně spolupracovaly s jednotkami na mém levém křídle. Zničily jeden nepřátelský tank a v 16.45 [hod.] přinutily německé tanky k ústupu. V 18. hod. se jednotky stáhly na levý břeh Vltavy. VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 213/CIV/1/35, *Pochodový deník, Průběh bojové činnosti v úseku Strašnice od 5. V. – do 9. V. 1945.*

23 Není podloženo archivními prameny, že by severně od VI. pěší roty 1. pěšího pluku byly nasazeny jednotky 4. pěšího pluku 1. pěší divize VS KONR.

24 Hotel Miramare se nachází v pseudozámečku na adrese Na výsluní č. 6/150 v Praze-Strašnicích.

6./ Bylo by velice žádoucí, aby u vojenského velitelství Strašnice byl telefonista ruský mluvící. Na žádost doporučí velitel roty 6 vhodnou osobu.

7./ V případě boje je nutno vyslati německy mluvícího důstojníka v uniformě do rayonu 6. roty jako parlamentáře /bílý prapor s sebou asi 50x50 [cm]/.

8./ Pan poručík by velmi uvítal, kdyby mu bylo dáno k dispozici osobní auto a oznámeno místo přidělu benzínu. Rovněž jeden motocykl jest velmi zapotřebí.

9./ Jako spojovací důstojník, žádám o přiděl zbraní pro své spojky /6/, jelikož nemají vůbec žádné výzbroje. Rovněž alespoň dvě jízdní kola pro rychlé spojení se štábem.

10./ Stanoviště velitelství oznámím prozatím v „Miramare“.

Strašnice, dne 7. V. 1945.

Skončeno 14.45 h

por. pěch. Pokorný

[...] ²⁵

[...] ²⁶

Muzeum dělnického hnutí, f. Fotosbírka, sign. V/G 7 b/E, č. negativu CH-423 (Spojovací důstojník u 6 roty 1 pluku „Vlasovovy armády“ v Praze hlásí tuto zprávu č. 1). Kopie strojopisu.

Dokument č. 145

1945, 7. května 1945, 15.00 hod. – Praha. Hlášení o situaci 3. pěšího pluku 1. pěší divize VS KONR

Dosáhli jsme čáru trať z Hostivic [Hostivice] do Ruzyně, Liboc Hvězda, škola – trestnice v Ruzyni kas[árna] v Ruzyni ne – ostřelujeme je děly, Břevnov ano – voj. nemocnici, klášter [sv.] Markéty, Pohořelecké kasárny, Ladronka, Motol, Bílá Hora.

Němci se připravují opustit letiště v Ruzyni.

3. [pěší] pluk gen. Vlasova prostor Bílá Hora.

S. V. u Bělohorské krátkovlnné stanice kostela sv. Markéty ²⁷ u Mohyly na Bílé hoře.

Plk. Alexander [Alexandrov] ²⁸ – 3. pluk

Předal: škpt. Šťastný

[...] ²⁹

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 98/CIII/1/12, Bojová hlášení, 7. 5. 1945 (Situace 3. pluku vlasovců dne 7/5 1945 v 15.00 hod.), č. l. 131a. Originál rukopisu.

25 Vlastnoruční podpis.

26 Ve spodní části hlášení je uvedeno: *Došlo 15.00 h. A dále: Vyřízeno osobně s hl[avním] Vlasovovým velitelem.*

27 Správně kostel Panny Marie Vítězné v Praze na Bílé Hoře.

28 Pplk. Georgij Petrovič Rjabcev – Alexandrov (1897–1945), velitel 3. pěšího pluku (Grenadier Rgt. 1603) 1. pěší divize VS KONR.

29 V levé spodní části hlášení napsal náčelník štábu: *Převzal v 15.10 [hod.] Bürger;* vpravo parafa přednosty 3. oddělení štábu velitelství „Bartoš“ kpt. gšt. A. Hrycha a podchyceno postoupení 3. oddělení štábu velitelství „Bartoš“.

Dokument č. 146

1945, 7. května 1945, 15.05 hod. – Praha. Hlášení velitelství 52. revíru V. policejního úseku³⁰ v Praze XIV. – Michli

[...]

Hlášení převzato o 15.05 hod. na klapku polic[ejní] ředitelství.

Informátor dále sdělil, že oddíl SS mají v Michli na Jezerce asi 300 rukojmí, které vzaly z řad civilního obyvatelstva z okolních domů. Prostřednictvím jednoho rukojmí byl československým silám tlumočen rozkaz, že čsl. jednotky musí složit do 15 minut zbraně a odstraniti zábrany tankové, aby byl volný přístup do Prahy. Nebyde-li vyhověno, nechá prý německý velitel všechna česká rukojmí postřílet. Na tuto výzvu bylo odpověděno, že za případně postřelené české rukojmí bude postřelen stejný počet z řad německých zajatců. Na to navrhoval německý velitel další 15 minutový odklad, že do té doby se sejdou k poradě zástupci československých branných sil, dále oddílů gen. Vlasova a německé branné moci.

[Převzal:] *Dr. Hrádek*³¹

[...]³²

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 98/CIII/1/12, *Bojová hlášení*, 7. 5. 1945. č. l. 131. *Originál strojopisu.*

Dokument č. 147

1945, 7. května 1945, 15.15 hod. – Praha. Hlášení dozorčího důstojníka npor. Kováře ze Zemského četnického velitelství v Praze (tel. č. 415-51)

Něm. tanky, které ostřelovaly Radotín, postupují po silnici k Velké Chuchli. Jsou zajištěny pěchotou a ostřelují V. Chuchli.

Náš obrněný vlak vyslaný na pomoc ze Smíchova dojel pouze k Waltrovce [Waltrově zahradě], byl zasažen a umlčen.³³ Na pomoc vyslaná 2 naše děla zaujala postavení u akcízu na silnici V. Chuchle – Zbraslav a ostřelují tanky.³⁴ Ze Slivence pochoduje 200 Vlas[ovců] ku Praze – jízda – hlásí četn[ická stanice] Radotín.

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 98/CIII/1/12, *Bojová hlášení*, 7. 5. 1945. č. l. 134. *Originál strojopisu.*

30 Velitelství policejního revíru V/52 sídlilo na adrese Praha XIV. – Michle, Tábořská 154.

31 Vlastnoruční podpis.

32 Z rozhodnutí náčelníka štábu pplk. gšt. F. Bürgera bylo hlášení postoupeno 2. oddělení; předání 4. oddělení štábu velitelství „Bartoš“ nebylo realizováno.

33 Srov. *Květnové povstání v Praze 5*, s. 45, 78.

34 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Prahou pod pancířem vlasovců*, s. 75–76.

Dokument č. 148

1945, 7. května 1945, 15.40 hod. – Praha. Hlášení Prima (také Prym nebo Priem), zatím neidentifikovaného zpravodaje vládního vojska, o kritické situaci v Podolí

Němci s 20 tanky a pěchotou útočí ze svahu nad Podolskou cementárnou a tlačí Vlasovce a české jednotky ke břehu.

Prim telefonoval, že už tam posílá pomoc oddílu, ale to odvolal, poněvadž důstojník, který měl jít onomu ustupujícímu oddílu na pomoc, nemůže pomoc dát, poněvadž jeho jednotky mezitím odpochodovaly.³⁵

Ten Rus pravděpodobně od Zacharova [Sacharova]³⁶ hlásí, že jeho pluk šel do nástupu, takže nemůže pomoc dát.

Prověřuji si tuto zprávu u Prima.

[...]³⁷

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 103/CIII/1/13, *Bojová hlášení*, 7. 5. 1945. Originál rukopisu.

Dokument č. 149

1945, 7. května 1945, 15.45 hod. – Praha. Hlášení zpravodajské skupiny náčelníka štábu velitelství Inspektorátu I. vládního vojska pplk. gšt. Antonína Šilhavého ze Smíchovských kasáren

[...]

U Radotína musela vojska Vlasovova ustoupit.³⁸

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/2/15, *Bojová hlášení 2. oddělení VVVP „Bartoš“*, 7. 5. 1945, č. l. 421. Originál strojopisu.

Dokument č. 150

1945, 7. května 1945, 16.00 hod. – Praha. Hlášení o situaci vybraných jednotek 1. pěší divize VS KONR

Všechny jednotky [1. pěšího] pluku dostaly rozkaz ustoupit na levý břeh a chránit mosty (Štefaníkův)^{38b} přes Vltavu. S. V. pluku u Štef[áníkových] kasáren.

Dělostřelectvo rozvinuto za západním okrajem Prahy a ostřeluje prostor Hradčany.³⁹

35 Srov. tamtéž, s. 65–66.

36 Plk. Igor Konstantinovič Sacharov – Levin (1912–1977), velitel 4. pěšího pluku (Grenadier Rgt. 1604) 1. pěší divize VS KONR.

37 Hlášení bylo postoupeno 3. oddělení štábu velitelství „Bartoš“.

38 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Kasárna na levém břehu*, s. 203.

38b Škrtnuto rukou.

39 Šlo o dělostřelecký pluk (Artillerieregiment 1600) 1. pěší divize VS KONR, rozmístěný v Praze-Jinoních, pod velením pplk. Vasilije Trofimoviče Žukovského (1914–1945). Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Prahou pod pancířem vlasovců*, s. 73–75.

Gen. Vlasov a 1 velitel pluku v Jinonicích.⁴⁰
pluk. Trutnovský

[...] ⁴¹

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 98/CIII/1/12, *Bojová hlášení*, 7. 5. 1945 (*Situace Vlasovových vojsk v 16. hod. 7/V.*), č. l. 146. *Originál strojopisu.*

Dokument č. 151

1945, 7. května 1945, 16.15 hod. – Praha. Hlášení policejního rady Dr. Františka Machuly z prezidia Policejního ředitelství v Praze

Na Pal[ackého] mostě je oddíl Vlasovců, který hledá připojení na jiný voj. oddíl a má prý zvláštní úkol, na nějakém mostě.

[...] ⁴²

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 103/CIII/1/13, *Bojová hlášení*, 7. 5. 1945. *Originál rukopisu.*

Dokument č. 152

1945, 7. května 1945, 16.30 hod. – Praha. Hlášení npor. Ing. Františka Nebeského, povstaleckého velitele severního předmostí Trojského mostu

Košický agent 23

1.) 16.15 hod. Vlasovovi vojáci bojují u Vojenské Masarykovy nemocnice⁴³ mezi Břevnovem a Veleslavínem.

2.) 16.20 hod. Vlasovovi vojáci bojují stále o kasárny a letiště v Ruzyni. Jsou postřelováni německými letouny turbíny [turbínami].

3.) Byl pozorován požár na letišti, nelze zjistit, co hoří.

[Bral:] Janoušek

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/2/15, *Bojová hlášení 2. oddělení VVVP „Bartoš“*, 7. 5. 1945, č. l. 460. *Originál rukopisu.*

40 Pravděpodobně nešlo o vrchního velitele VS KONR, ale genmjr. S. K. Buňačenka spolu s velitelem 2. pěšího pluku (Grenadier Rgt. 1602) 1. pěší divize VS KONR pplk. Vjačeslavem Pavlovičem Artěmjevem (1903–?).

41 Na spodní část náčelník štábu pplk. gšt. F. Bürger poznamenal: 3. odd. ihned.

42 Přeskrtnutý záznam ve spodní části potvrzuje, že hlášení nebylo 3. oddělení štábu velitelství „Bartoš“ postoupeno.

43 Míneň Masarykova vojenská nemocnice v Praze-Střešovicích, tehdy německý rezervní lazaret 1 (Reserve-Lazarett I).

Dokument č. 153

1945, 7. května 1945, 16.45 hod. – Praha. Hlášení Zemského četnického velitelství v Praze

V Hodkovičkách a Braníku těžké boje Vlasovců s Němci. Němci [v] převaze.

Vlasovci nemohou zdolat nápor německých tanků, které jedou v polích na Hodkovičky, Braník.

[Bral:] Janoušek

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 98/CIII/1/12, Bojová hlášení, 7. 5. 1945, č. l. 161. Originál rukopisu.

Dokument č. 154

1945, 7. května 1945, 17.35 hod. – Praha. Situační zpráva pol. por. Karla Šibravy z velitelství 1. revíru I. policejního úseku⁴⁴

Staroměstské náměstí:

SS mají obsaz[enu] sev[erní] a již[ní] str[anu] St[aroměstského] náměstí. 1 tank u Kostela⁴⁵, 1 u Čechova mostu; okolo nám[ěstí] žádní Vlasovci.

Hyb[ernské] nádr[azí] – není možno zjistit.

Hl[avní] pošta – Vlasovci.

Repredům⁴⁶ – Vlasovci.

Nár[odní] třída – jen most pod palbou z Petřína

Odesílá por. Šibrava v 17.35 [hod.]

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 98/CIII/1/12, Bojová hlášení, 7. 5. 1945, č. l. 170. Originál rukopisu.

Dokument č. 155

1945, 7. května 1945, 17.45 hod. – Praha. Hlášení o bojích 3. pěšího pluku 1. pěší divize VS KONR

[...] Vlasovova armáda napadla Ruzyňská kasárna a použila dělostřelectvo. Dá se očekávat útok Vlasovců podél komunikace Ruzyň [Ruzyň] – Dejvice během dopoledne. Na barikádách jsme vztyčili ČSR vlajky k rozpoznání.

[...] ⁴⁷

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/2/15, Bojová hlášení 2. oddělení VVVP „Bartoš“, 7. 5. 1945, č. l. 473. Originál rukopisu.

44 Velitelství policejního revíru I/1 sídlilo na adrese Praha I., Waldhauserova 9.

45 Mínen chrám svatého Mikuláše.

46 Reprezenační dům hl. m. Prahy, dnes Obecní dům.

47 Hlášení parafoval podnáčelník štábu velitelství „Bartoš“ pplk. gšt. J. Kostka.

Dokument č. 156

1945, 7. května 1945, 17.50 hod. – Praha. Hlášení Inspektorátu uniformované policie v Čechách

Lužická hlásí ([tel.] 456-12, 429-30)

Nusle – poplach, že Vlasovci postupují znovu na Nusle mezi Jezerkou a Vrš[ovickým] nádr[áží] – vjezd ze strany, poplach nesprávný. Menší oddíl Němců, kteří [tam] vnikli, byl ihned zatlačen a Vlas[ovci] ovládají situaci mezi Vrš[ovicemi] a Jezerkou. Ať se občanstvo nedá splést tím, že se lidé stěhují z Pankráče, opouštějí domy dříve rozbité.

Letná [...]

Břevnov Vlasovci na Bídě⁴⁸, mají 4 těžké kulometry a děla, namířené na klášter – Němci prchají z kláštera do nové voj. nemocnice.

Vyšehrad od Podola se blíží něm. tanky s bílými vlajkami⁴⁹ Vlasovci s 3 tanky a motocykly a menšími oddíly pěchoty postoupili v 16 hod. směrem k Pal[ackého] mostu.

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 98/CIII/1/12, *Bojová hlášení*, 7. 5. 1945, č. I. 175. *Originál rukopisu.*

Dokument č. 157

1945, 7. května 1945, 18.00 hod. – Praha. Hlášení pplk. Jaro Krále o bojové situaci v úsecích Smíchovského nádraží, Braníka, Velké Chuchle a Modřan pro náčelníka štábu „Bartoš“

[...]⁵⁰

Na základě daného mi rozkazu přehlédl jsem dnes v hodinách od 11. do 17. hod. bojovou situaci Smíchov – nádraží, Zlíchov, Vel[ká] Chuchle, Braník a Modřany.

Ohlásiv zájezd na Smíchově majoru Večeřovi⁵¹ (Nár. výbor, Smíchov, Národní dům). zajel jsem k bojové skupině Smíchov[ské] nádraží. [...]

Na cestě odtud jsem dohonil dobře vyzbrojenou rotu Vlasovců, která zčásti vozmo, zčásti pěšky pochodovala na Velkou Chuchel [Chuchli], kde se čekal nápor Němců od Zbraslavi. Vlasovci nápor odrazili a rozbili Němcům dva tanky. Přesto však lze zde očekávat nový nápor Němců, poněvadž dostali posily.

Zlíchovská posádka drží se dobře, leč má na 35 mužů posádky jedinou pušku. Několikrát důrazně prosili o zbraně, leč marně. Zde jest vážná obava: kdyby se u Velké Chuchle odrazení Němci dostali po kopci do týla našich na Zlíchově, že by bylo zle. Naléhavě a důtklivě prosí o zbraně. Aspoň jeden tank, nějaké pancéřové pěšty (poněvadž lze zde čekat nápor německých tanků) a aspoň 2 kulometry. Ve 4. hod. odpoledne poslán [poslal] na Zlíchov major Večeřa ze Smíchova rotu Vlasovců na

48 Hostinec Na Bídě v Žižkově ulici (dnes Za Strahovem).

49 Škrtnuto rukou.

50 V záhlaví je rukou poznamenáno, že hlášení bylo postoupeno 2. a 3. oddělení štábu velitelství „Bartoš“.

51 Mjr. Ladislav Večeřa, vojenský velitel Národního výboru Praha XVI. – Smíchov.

pomoc, přesto na důtklivé žádosti o zbraně setrvávají. Braník: [...] Zde v Braníku je situace velmi vážná a posádka zde, nepřijde-li brzy rychlá pomoc, a to vydatná pomoc zbraněmi, se udrží stěží pár hodin. Jsou obavy, že ztratíme-li celý tento úsek, ztratíme skoro celý jih Prahy. – Zásobování potravinami bojujících je dobré.

V Modřanech se velmi dobře drží rota Vlasov.⁵²

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 98/CIII/1/12, *Bojová hlášení*, 7. 5. 1945 (Náčelníku hlavního štábu), č. l. 182. *Originál rukopisu.*

Dokument č. 158

1945, 7. května 1945, 18.10 hod. – Praha. Hlášení Inspektorátu uniformované policie v Čechách

[...]

Bílá hora

Kolem 16.30 [hod.] projelo asi 7 nákl[adních] aut s Vlasovci směrem Motol, Košře.

Dnes jsme pozorovali [viděli] z Ruzyně vzlétnout nejvíce 4 něm. let[adla] současně. Včera [to bylo] ještě 10 i 15 letadel.

Mezi 17. a 17.15 [hod.] začala přestávat střelba na Ruz[yňském] letišti, kde bojují Vlasovci. Trestnice obsazena Němci (zaručeno 50. rev[írem]⁵³).

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 98/CIII/1/12, *Bojová hlášení*, 7. 5. 1945, č. l. 193. *Originál rukopisu.*

Dokument č. 159

1945, 7. května 1945, 18.10 hod. – Praha. Hlášení povstaleckého velitelství „Pavel“ z Prahy-Braníka

SS oddíly vybraly kryt, vytáhly muže, ženy i děti. Muže zastřelily, ženy i děti ženou před tanky. Před ½ h[od.] byly u Želez[níčního] mostu a jedou na Prahu. Proti nim vyjely 2 Vlasovovy tanky.

Velitelství Pavel

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 98/CIII/1/12, *Bojová hlášení*, 7. 5. 1945, č. l. 187. *Originál rukopisu.*

52 Srov. opis hlášení in VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 80/CII/2/9.

53 Velitelství policejního revíru V/50 sídlilo na adrese Praha XIV. – Nusle, Svatoslavova 21.

Dokument č. 160

1945, 7. května 1945, 18.25 hod. – Praha. Hlášení npor. Ing. Františka Nebeského, povstaleckého velitele severního předmostí Trojského mostu

Koš[ický] agent 23 hlásí:

1) Vlas[ovovi] vojáci dosáhli trati v Ruz[yni] vedoucí do Kladna a připravují se k útoku na kasárny.

2) 18.25 [hod.] amer[ické] tanky projely mezi Kublovem a Berounem.

[...]

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 103/CIII/1/13, *Bojová hlášení*, 7. 5. 1945. *Originál rukopisu.*

Dokument č. 161

1945, 7. května 1945, 18.40 hod. – Praha. Hlášení povstaleckých kasáren Jiřího z Poděbrad

Z Braníka, Podola [Podolí], Modřan, volají zoufale o pomoc. Pošlete Vlasovovu armádu. 6 tanků u ASA⁵⁴ na Žižkově směr Orionka Vinoh[rady].

Před Bílou labutí stojí něm. tanky, nemají benzin.

[Převzal:] Vrána⁵⁵

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 103/CIII/1/13, *Bojová hlášení*, 7. 5. 1945. *Originál rukopisu.*

Dokument č. 162

1945, 7. května 1945, 18.50 hod. – Praha. Hlášení Prima, zpravodaje vládního vojska, o spojení se 4. pěším plukem 1. pěší divize VS KONR v Praze-Podolí

Prym hlásí:

podářilo se mi dostat spojení s vojskem Vlasovovým. Prym vyžaduje pomoc pro Podolí.

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 103/CIII/1/13, *Bojová hlášení*, 7. 5. 1945. *Originál rukopisu.*

54 Prodejna firmy Ander a syn Olomouc (ASO) v Koněvově ulici vedle Sokolovny naproti vyústění Rokycanovy ulice.

55 Kpt. gšt. Vladimír Vrána, od 7. 5. 1945 příslušník 2. oddělení štábu velitelství „Bartoš“.

Dokument č. 163

1945, 7. května 1945, 19.00 hod. – Praha. Záznam náčelníka štábu velitelství „Bartoš“ pplk. gšt. Františka Bürgera o komunikaci se zástupci 1. pěší divize VS KONR

[...] ⁵⁶

Vlasov:

situace k 19.00 h

materiál

dohovor ohledně

úkolů pro 8/5 [19]45

nádraží hlavní a Mas[arykovo]

zpět

proti[tanková?] bat[erie].

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/3/16, *Bojová hlášení*, 8. 5. 1945, č. l. 850. *Originál rukopisu.*

Dokument č. 164

1945, 7. května 1945, 19.00 hod. – Praha. Výtah z přehledu zpráv 2. (zpravodajského) oddělení Vojenského velitelství Velké Prahy o bojové situaci v Praze a okolí

[...]

Z jihu postupovaly jednotky SS na Braník – Podolí – až do Krušinovy⁵⁷ ulice. Byly však zatlačeny o něco zpět po zásahu jednotek Vlasovovy armády. Jednotky z Krče postupovaly na Pankrác a Nusle a část na Braník. Na Pankráci byla obsazena budova soudu a naše jednotky ve vozovně byly obklíčeny.

[...] ⁵⁸

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/2/15, *Bojová hlášení 2. oddělení VVVP „Bartoš“*, 7. 5. 1945 (*Přehled zpráv dne 7/5. 1945 19.00 hod.*), č. l. 484. *Originál rukopisu.*

56 Po levé straně shora dolů je stejnou rukou dopsáno: *tlačit!*

57 Dnes Podolská ulice.

58 V 19.30 hod. přehled parafoval náčelník štábu pplk. gšt. F. Bürger.

Dokument č. 165

1945, 7. května 1945, 19.10 hod. – Praha. Hlášení štábu odbojové skupiny „Tajemník“ (tel. č. 264-06)

[Na] Žižkov[ě] a v Karlíně něm. tanky vyřízeny. Doktor Hadimrška oznamuje, že jednání nár. výboru se štábem gen. Vlasova pokračuje. Nár. výbor Dušní ul. obklopen, těžce bojuje, třeba vyslat posilu.

[...] ⁵⁹

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 98/CIII/1/12, *Bojová hlášení*, 7. 5. 1945, č. l. 199. *Originál rukopisu.*

Dokument č. 166

1945, 7. května 1945, 19.30 hod. – Praha. Situační hlášení velitele povstaleckého oblasti Praha – západ

V 19.00 [hod.] hlásí velitel úseku IV. situaci útoků Vlasovců na Strah[ovský] stadion. Nepřítel tvrdošijně drží četnými kulometnými hnízdy prostor Stadionu. Jeho postavení probíhá ze sev[erní] části ke Kinského sadům – Růžový palouček [Růžový sad] – hvězdárna – rozhledna Petřín – strahovská zahrada. Útok Vlasovců je veden všemi směry: ze sev[eru] od Strah[ova], ze s[evero]v[ýchodu] od Malé Strany a [z] j[iho]v[ýchodu] z Kinského zahrady. Zatím jsou v činnosti lehké i těžké minomety Vlasovců. Útok pokračuje pomalu.

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 98/CIII/1/12, *Bojová hlášení*, 7. 5. 1945, č. l. 208. *Originál rukopisu.*

Dokument č. 167

1945, 7. května 1945, 19.40 hod. – Praha. Hlášení profesora Pelikána o situaci v Radotíně

Radotín se vzdal něm. tankům. Vlasovci vyrazili ze Slivence na osvobození Radotína. Tanky couvly, na silnici k Lahovicům.

[Tel. č.] 434-14 – prof. Pelikán

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 98/CIII/1/12, *Bojová hlášení*, 7. 5. 1945, č. l. 216. *Originál rukopisu.*

Dokument č. 168

1945, 7. května 1945, 20.10 hod. – Praha. Hlášení Národního výboru ve Švehlově koleji

Švehlova kolej – N[árodní] V[ybor] – Kalivoda hlásí:

Hrdlořezy prosí o pomoc (ve Štef[ánikových] kasárnách jsou Vlasovci), aby poslali posilu Hrdlořežům. Velmi naléhavé. Mnoho mrtvých a raněných, málo střeliva, bojují proti velké přesile.

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 103/CIII/2/13, *Bojová hlášení*, 7. 5. 1945, č. l. 10/3. *Originál rukopisu.*

Dokument č. 169

1945, 7. května 1945, 20.13 hod. – Praha. Hlášení pol. komisaře Beneše (tel. č. 27-687)

Družstevní ochozy⁶⁰ byl[y] dopoledne hájen[y] Vlasovci, kteří později odešli k remíze a nevrátili se [s] tím, že věc je likvidována. Nyní došly zprávy, že zmíněný blok je obcházen Němci, patrně z Michle, tak, že jim hrozí znova obsazení.
[...]⁶¹

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 103/CIII/1/13, *Bojová hlášení*, 7. 5. 1945. *Originál rukopisu.*

Dokument č. 170

1945, 7. května 1945, 21.15 hod. – Praha. Hlášení pol. št. stržm. Antonína Krupky z Inspektorátu uniformované policie v Čechách

[...]⁶²

- 1.) Braník: Situace nezměněna [...].
- 6.) Michle: dělostřelecká palba přestala už mezi 13. a 14. hod. [...].
- 7.) [...] U Velké Chuchle poškozena trať dělostřelectvem. Stojí na ní vlak opuštěný Vlasovci.
- 8.) Modřany: Modřanský cukrovar je náš. Do Komořanského zámku vnikli Vlasovci a palba tam už přestala [...].
- 11.) Žižkov: Němci z Vítkova nestřílí. Na Pražačce velký boj. Němci mají děla a postupují na tanku, na který přivazují Čechy. Bombardují okolí také z letadel. Asi

60 Ulice Družstevní ochoz, obepínající část čtvrti mezi ulicí Na Jezerce a Tyršovým vrchem.

61 Hlášení bylo postoupeno 3. oddělení štábu velitelství „Bartoš“.

62 Hlášení bylo postoupeno 3. oddělení štábu velitelství „Bartoš“.

školu nedobudeme. Budeme hlídat do rána. Jsme zde bez Vlasovců sami v několika velitelstvích. Mezi veliteli není koordinace.

[Bral:] Janoušek

[...] ⁶³

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/2/15, Bojová hlášení 2. oddělení VVVP „Bartoš“, 7. 5. 1945, č. l. 495. Originál rukopisu.

Dokument č. 171

1945, 7. května 1945, 21.45 hod. – Praha. Hlášení Inspektorátu uniformované policie v Čechách

Praha I. Na Poříčí

1.) [...]

2.) Vyšehrad. Na Vyšehradě klid až k Nár[odnímu] divadlu. Přes Jiráskův most přecházejí do středu Prahy další Vlasovci.

3.) Karlín. [...]

[Bral:] Janoušek

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 103/CIII/1/13, Bojová hlášení, 7. 5. 1945. Originál rukopisu.

Dokument č. 172

1945, 7. května 1945, 21.50 hod. – Praha. Hlášení pplk. Janovského (tel. č. 34-232, 34-233)

Do Litomyšlské ulice ⁶⁴ vjela německá autokolona, na ní vojsko s kulomety. První auto označeno jako Vlasovský vůz. [Má] Namalovanou vlajku českosl[ovenskou] na chladíci a mávají čsl. vlajkou.

L[itomyšlská] ulice je spojovací mezi Královskou a Žižkovou ⁶⁵, Praha X.

[...] ⁶⁶

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 103/CIII/1/13, Bojová hlášení, 7. 5. 1945. Originál rukopisu.

63 Hlášení parafoval přednosta 3. oddělení štábu velitelství „Bartoš“ kpt. gšt. A. Hrych.

64 Dnes Březinova ulice.

65 Dnes Pernerova ulice.

66 Hlášení bylo postoupeno 3. oddělení štábu velitelství „Bartoš“.

Dokument č. 173

1945, 7. května 1945, 22.20 hod. – Praha. Hlášení Dr. Vorla z Vyšehradu

Branický úsek mjr. Kysely⁶⁷ hlásí:

U Pivovaru a Branického nádr[azí]. Jsme v palbě – modřanský úsek se vzdal. Potřebujeme nutně pomoc. Žádáme uvolnění Vlasovců, kteří jsou pryč na Vyšehradě.
[Převzal:] Vrána

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 103/CIII/1/13, Bojová hlášení, 7. 5. 1945. Originál rukopisu.

Dokument č. 174

1945, 7. května 1945, 22.23 hod. – Praha. Hlášení velitele policejního V. úseku pplk. Jana Misaře

Lahovičky obsazeny SS. Kupy mrtvých a Vlasovci pobiti.
[Přijal:] W.⁶⁸

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/2/15, Bojová hlášení 2. oddělení VVVP „Bartoš“, 7. 5. 1945, č. l. 508. Originál rukopisu.

Dokument č. 175

1945, 7. května 1945, po 22.40 hod. – Praha. Situační hlášení povstalecké oblasti Praha – východ pro velitelství „Bartoš“

Velitelství Bartoš

1.) Situace v úseku velitele P[ovstalecké] O[blasti] V/2 pplk. Peška⁶⁹ drží zá-
p[ad] Pankrác[kého] soudu, svahy na Květnici a u Jezerky, okraje Podolí na hřbetě
přes Rasovnu⁷⁰ na Pankrácký nám[ěstí].⁷¹ Věznici vyklízí pro nový silný nápor nepří-
tele.

Síla: 2 roty pěší + 2 roty Vlasovců, skupina Podolí a Braník.

Zdravotní stav a zásobování dobré. Počet mrtvých 8, raněných 40 těžce
a 27 lehce.

2.) [...].

Velitel oblasti Praha – východ
pplk. gšt. Vejmelka

[...]

67 Velitelem podúseku Braník byl mjr. děl. Josef Lehký.

68 Pravděpodobně parafa příslušníka 1. oddělení štábu velitelství „Bartoš“ škpt. Dr. Vincence Weyszera.

69 Pplk. děl. František Peška, velitel povstaleckého podúseku Pankrác (PO-V/2).

70 Kontumační stanice či pohodnice, která se nacházela poblíž objektu dnešní České televize, u křižovatky ulic Nad Pekařkou a V Rovínách.

71 Míněno Soudní náměstí.

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 98/CIII/1/12, *Bojová hlášení*, 7. 5. 1945, č. l. 245. *Originál rukopisu.*

Dokument č. 176

1945, 7. května 1945, 23.00 hod. – Praha. Výtah ze situačního hlášení velitele VI. povstaleckého úseku pplk. gšt. Viktora Dyka pro velitelství „Bartoš“

[...] ⁷²

Úsek VI. Veliteli Bartoš
Situační hlášení dne 7. května 1945

[...]

II. Během dne byly jednotkami gen. Vlasova likvidovány nepř[átelské] odpory v reálném gymnasiu v Praze XII. na Lobkovickém náměstí a byly zahnány nepř[átelské] síly ohrožující naši vysílačku.

[...]

Velitel VI. úseku
pplk. gšt. Dyk ⁷³

[...] ⁷⁴

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 98/CIII/1/12, *Bojová hlášení*, 7. 5. 1945, č. l. 246. *Originál rukopisu.*

Dokument č. 177

1945, 7. května 1945, 23.00 hod. – Praha. Přehled situace v povstalecké oblasti Praha – východ

[...] ⁷⁵

Dle zpráv spojek, které prozkoumaly území v Podolí, Braníku a Michli a okrajové končiny Nuslí směrem k Vyšehradu nacházejí se říšské SS jednotky v prostoru J e z e r k a, Soudní náměstí směrem k R a s o v n ě a na Dolinách v Podolí. Jejich postup po Povltavské silnici směrem k Vyšehradu byl před večerem zastaven pravděpodobně na upozornění vyzvědačů, že protiopatření z naší strany a ze strany menších oddílů Vlaso[vo]vy Armády, která drží železniční most, jsou v chodu. Aby veškerý tlak nepřítele v tomto prostoru byl okamžitě likvidován, bylo by nutné, aby do tohoto prostoru ihned v časných hodinách, než bude nepřítel mocí svoji situaci přetvořiti, byl poslán patřičný oddíl Amerického vojska.

Síla nepřítele, dle mých zjištění, jest asi 6–8 tanků a prapor SSmannů. Ovšem nemohu předvídati, jakou sílu má event. nepřítel v záloze.

72 V záhlaví hlášení poznamenal podnáčelník štábu velitelství „Bartoš“ pplk. gšt. E. Horyna: *Zakresleno 2.49 [hod.] 8/V [19]45.*

73 Vlastnoruční podpis.

74 Ve spodní části je poznámka: *Četl plk. gšt. Vejmelka.*

75 Hlášení velitelství „Bartoš“ obdrželo o půlnoci: *Zakresleno 2.00 h[od.] 8/5 [1945]* a parafa podnáčelníka štábu velitelství „Bartoš“ pplk. gšt. E. Horyny.

Doporučoval bych, aby byl proveden tlak podél Vltavy a dva silnější tlaky ve směru od Jezerky a od Bělky na Rasovnu. Podotýkám, že mužstvo jest značně unaveno a ani podpora Vlasovců není vzdálena železničního mostu, který mají tito hájiti, a jejich síly jsou rovněž značně vyčerpány.

npor. Ing. Miloš Hejduk[?]⁷⁶

[...]⁷⁷

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 98/CIII/1/12, *Bojová hlášení*, 7. 5. 1945 (*Přehled situace dne 7. května 1945 ve 23.00 hod.*), č. l. 255. *Originál strojopisu.*

Dokument č. 178

1945, 8. května 1945, 0.30 hod. – Praha. Výtah ze situačního hlášení Zemského četnického velitelství o stažení jednotek 3. pěšího pluku 1. pěší divize z okolí letiště Ruzyně

[...]

Kol[em] 18. hod. letecký personál opustil ruzyňské letiště směr Hostivice. Přišla také předtím zpráva, že to byli Vlasovci, kteří se stáhli.

[...]

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 103/CIII/1/13, *Bojová hlášení*, 7. 5. 1945. *Originál rukopisu.*

Dokument č. 179

1945, 8. května, 1.20 hod. – Praha. Hlášení důstojníka Generálního inspektorátu vládního vojska mjr. Františka Paukerta o ústupu jednotek 1. pěší divize VS KONR

Řeporyje hlásí: přes ½ hod. pohybují⁷⁸ projíždějí trény Vlasovců směrem na Ořech. Řeporyje prosí vysvětlit proč. Zda ústup?

[tel. č.] 712-51

major Paukert

[...]⁷⁹

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/3/16, *Bojová hlášení 2. oddělení VVVP „Bartoš“*, 8. 5. 1945, č. l. 612. *Originál rukopisu.*

⁷⁶ Vlastnoruční podpis.

⁷⁷ Po levé straně hlášení je uvedeno: *Četl: Vel[itel] nádr[azi] Vyšehrad [mjr.] Zapletal. A dále: K dispozici vel[itelství] oblasti dány: četa z Komárova a četa z Hor[ov]ic – obě velmi dobře vyzbrojené. Kromě toho dodány panc[éřové] pěsti z vel. Bartoš přímo na místa určená vel[itelem] oblasti Praha-východ. Hlášení bylo postoupeno 2. oddělení; parafováno přednostou 2. oddělení štábu velitelství „Bartoš“ kpt. gšt. J. Šulcem.*

⁷⁸ Škrtnuto rukou.

⁷⁹ Hlášení bylo postoupeno 2. a 3. oddělení; parafováno přednostou 2. oddělení štábu velitelství „Bartoš“ kpt. gšt. J. Šulcem a por. let. S. Židlickým.

Dokument č. 180

1945, 8. května, 2.45 hod. – Praha. Hlášení povstaleckého velitelství „Studánka“⁸⁰

Ve 2 hod. v noci [j]s[m]e z hlášení předsunutých [postavení] dostali zprávu, že během noci vyzrál nápor Vlasovců směrem na Ruzyň. Tento tlak se projevil ústupem německých částí ve směru Praha, Ruzyň, Kněževes, Tuchoměřice, Neratovice, Černý Újezd. Tam byla ztracena nit tohoto ústupu. [...] Tato zpráva byla dodána z redakce Lidových novin.

Velitelství Studánka

[...]⁸¹

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/3/16, Bojová hlášení 2. oddělení VVVP „Bartoš“, 8. 5. 1945, č. l. 669. Originál rukopisu.

Dokument č. 181

1945, 8. května, 5.35 hod. – Praha. Hlášení por. v záloze Jaroslava Tomáška, člena Národního výboru a spojovacího důstojníka úseku Zlíchov

Pomoc Vlasovců se vrátila včera odpoledne bez boje s Němci zpět na Smíchov. Němci jsou ve V[elké] Chuchli. V Modřanech, v Podolí ženou ženy a děti před sebou, asi 70–80 SS. V Modřanech soustředili muže na hřišti. 7 tanků se přepravilo do Lahovic. V Chodově postříleli obyvatelstvo od 14ti let.

[...]⁸²

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/3/16, Bojová hlášení 2. oddělení VVVP „Bartoš“, 8. 5. 1945, č. l. 664. Originál rukopisu.

Dokument č. 182

1945, 8. května, 5.40 hod. – Praha. Hlášení Inspektorátu uniformované policie v Čechách

[...]

3.) Po silnici k Berounu směrem od Prahy pochodují od 3.00 hod. Vlasovci.
[Bral:] Janoušek

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/3/16, Bojová hlášení 2. oddělení VVVP „Bartoš“, 8. 5. 1945, č. l. 666. Originál rukopisu.

80 K velitelství Studánka srov. MAREK, Jindřich: *Armáda barikád*, s. 235.

81 Hlášení bylo postoupeno 2. a 3. oddělení štábu velitelství „Bartoš“; parafováno přednostou 2. oddělení štábu velitelství „Bartoš“ kpt. gšt. J. Šulcem.

82 Hlášení bylo postoupeno 2. oddělení štábu velitelství „Bartoš“.

Dokument č. 183

1945, 8. května, 5.50 hod. – Praha. Hlášení četnické stanice Dušníky o ústupu jednotek 1. pěší divize VS KONR

Četnictvo Dušníky hlásí:

Od 8/V [1945] 3. hod. pochoduje Vlasovovo vojsko směrem od Prahy směr Beroun. Na dotaz tam učiněný hodlá se stáhnout na 20 km od Prahy.⁸³

Zpráva též telef[onována] Pol. řed[itelství].

[...] ⁸⁴

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 99/CIII/1/12, *Bojová hlášení*, 8. 5. 1945, č. l. 14. *Originál rukopisu.*

Dokument č. 184

1945, 8. května, 6.15 hod. – Praha. Hlášení povstaleckého velitelství Hodkovičky

Modřany napadeny dne 7/V [19]45 asi ve 23.00 hod. a odzbrojeny. Všichni muži jsou internováni v Interfarmě⁸⁵ a mají být hnáni před tanky pro pravděpodobný postup na Prahu. Při postupu budou také rozebírat barikády. Útok se udál po odchodu Vlasovců, který byl pozorován. Vlasovci se nacházejí na druhé straně Modřan.

Přijal: Tar⁸⁶

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/3/16, *Bojová hlášení* 2. oddělení VVVP „Bartoš“, 8. 5. 1945, č. l. 665. *Originál strojopisu.*

Dokument č. 185

1945, 8. května, 6.55 hod. – Praha. Hlášení št. rtm. Čestmíra Krystlíka, velitele detašovaného oddílu Zpravodajské brigády při Národním výboru Nusle

Potřebujeme nutnou pomoc do Nuslí [ulice] Nad Jezerkou. Jsou tam dosud Němci a Vlasovci podléhají. Nutně!

[Bral:] Janoušek

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 99/CIII/1/12, *Bojová hlášení*, 8. 5. 1945, č. l. 24. *Originál rukopisu.*

83 Štáb 1. pěší divize VS KONR byl opět dislokován v Suchomastech u Berouna. Srov. dokument č. 187.

84 Hlášení bylo postoupeno 3. oddělení štábu velitelství „Bartoš“.

85 Interpharma Praha byla farmaceutická společnost.

86 Parafa pravděpodobně přednosty 1. oddělení pplk. gšt. E. Taranta; hlášení bylo postoupeno 2. a 3. oddělení štábu velitelství „Bartoš“.

Dokument č. 186

1945, 8. května, 7.10 hod. – Praha. Fonogram č. 34 Kriminální policie Praha

Přijal o 7.10 hod. polic. komisař Faist.

1/ Polic. štábní strážmistr Kubica od 48. pol. revíru⁸⁷ hlásí, že Na Jezerce v Michli se drží menší skupina Vlasovců a tlačí se na ni Němci s tanky. Pomoc velmi nutná!! Zařídte na přísl[ušných] velitelstvích.

2/ [...] ⁸⁸

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/3/16, Bojová hlášení 2. oddělení VVVP „Bartoš“, 8. 5. 1945, č. l. 682. Originál strojopisu.

Dokument č. 187

1945, 8. května, 7.25 hod. – Beroun. Hlášení mjr. Františka Křivohlavého, zástupce vojenského velitele Berouna

[...] ⁸⁹

V 7.15 hod. hlásí pošt[ovní] úřad Suchomasty:

Na základě jednání našeho důstojníka se zástupcem Vlasovovy armády dává tento na vědomí, že Vlasov by rád pomohl Praze, má prostředky, ale na základě podmínek sjednaných o kapitulaci něm. armády nemůže pomoci, a proto vysílá svého zástupce do Rokycan k Američanům, aby s nimi jednal o dalších opatřeních.

V 7.25 hod. byl na voj. vel. v Berouně kpt. gšt. Vrána Vlad[imír] z hl[avního] štábu Praha pro informace. Odejel ihned do Rokycan, k Američanům. ⁹⁰

Voj. velitel Beroun
v zastoupení: mjr. Křivohlavý ⁹¹

[...] ⁹²

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/3/16, Bojová hlášení 2. oddělení VVVP „Bartoš“, 8. 5. 1945, č. l. 690. Originál strojopisu.

87 Velitelství policejního revíru V/48 sídlilo na adrese Praha XIII. – Hostivař, Pod Akáty (dnes Hostivařská ulice) 12.

88 Nečitelně podepsané hlášení, parafované podnáčelníkem štábu velitelství „Bartoš“ pplk. gšt. E. Horynou, bylo postoupeno 2. oddělení štábu velitelství „Bartoš“.

89 Hlášení bylo adresováno veliteli útočné vozby velitelství „Bartoš“ na adresu Policejní ředitelství, Bartolomějská 5, Praha II.

90 Srov. MAREK, Jindřich: *Armáda barikád*, s. 80–81.

91 Vlastnoruční podpis.

92 Hlášení, parafované podnáčelníkem štábu velitelství „Bartoš“ pplk. gšt. E. Horynou, bylo postoupeno 3. oddělení štábu velitelství „Bartoš“.

Dokument č. 188

1945, 8. května, 7.30. hod. – Praha. Hlášení škpt. Žáka z čs. vládního vojska

Soukromníci žádají telef[onicky] pomoc pro Podol[i]. [Němci] Vraždí! Brání je Vlasovci, ale ti nestačí. Pomoc žádají.
[...]⁹³

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/3/16, *Bojová hlášení 2. oddělení VVVP „Bartoš“*, 8. 5. 1945, č. l. 691. *Originál rukopisu.*

Dokument č. 189

1945, 8. května, 7.45. hod. – Praha. Hlášení povstaleckého velitelství oblasti Praha – západ

[Dne] 8/5 [19]45 v 7.35 [hod.] hlášení počet[ního] stavu a situace před půlnocí a ráno: [...] Noc proběhla klidně. Smíchov vyčištěn, sev[erní] část Malé Strany a Malostr[anského] náměstí však dosud v rukou nepřítel. Vlasovci odstřelují Podolí, aby pomohli tísněným našim jednotkám tam se nalézajícím, a pokoušejí se o obchvat Strahovského stadionu. Čelný útok přes Petřín se jim nezdařil. Dosud trvá střelba Vlasovců minomety na Strahovský stadion. [...]

Předal: Vosecký

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/3/16, *Bojová hlášení 2. oddělení VVVP „Bartoš“*, 8. 5. 1945, č. l. 696. *Originál rukopisu.*

Dokument č. 190

1945, 8. května, 8.14 hod.⁹⁴ – Praha. Hlášení Prima, zpravodaje vládního vojska, o jednom z pěších praporů 1. pěší divize VS KONR v Třebonicích

Prim [hlásí]⁹⁵ č. tel. 45871:

V Třebonicích ubytován 3. gren[adier] bat[allion] Vlas[ovců] se št[ábem –] 600 mužů, část motor[izovaných].⁹⁶ Na rozkaz velitele určen jako spojka kpt. Holeček. Hol[ěček] prosí o sděl[ení], kde v okolí je střelba. Ozývá se od Slivence nebo Hlubočep. Je-li třeba zásah, ať Bartoš předá potř[ebný] rozkaz.

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/3/16, *Bojová hlášení 2. oddělení VVVP „Bartoš“*, 8. 5. 1945, č. l. 705. *Originál rukopisu.*

93 Ve spodní části hlášení je poznámka *přezkoumat* a parafa podnáčelníka štábu velitelství „Bartoš“ pplk. gšt. E. Horyny.

94 Podle zpravodajského deníku vládního vojska bylo o hlášení velitelství „Bartoš“ vyrozuměno v 8.18 hod. VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 126/CIV/1/20.

95 Hlášení je rekonstruováno podle původní podoby ze zpravodajského deníku vládního vojska.

96 Pravděpodobně 3. pěší prapor 2. pěšího pluku 1. pěší divize VS KONR.

Dokument č. 191

1945, 8. května 1945, 8.43 hod. – Praha. Výtah ze situačního hlášení povstalecké skupiny „Josef“ (tel. č. 76-543)

[...]

Motol

[Ve] 23.40 [hod. 7. 5. 1945] projelo 12 amer[ických] leh[kých] obrněných vozů s bílými vlajkami, poslední měl velký červený kříž. V noci dobyli Vlasovci letiště i kasárna Ruzyň, až na jeden objekt držený SS. Vlasovci nyní ustupují k Berounu. [...]

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 103/CIII/1/13, *Bojová hlášení*, 7. 5. 1945. *Originál rukopisu*.

Dokument č. 192

1945, 8. května, 8.45 hod. – Praha. Hlášení por. pěch. Karla Hradce, velitele čety 123, ze Smíchovského nádraží

Vlasovci byli zatlačeni od Hlubočepského přejezdu (trať Buštěhradská) až k lihovaru před Smíchov[ským] nádražím. Sestava Němců jde až ku břehu Vltavy. Železničáři a vládní vojsko je slabě podporují.

Telefon: Výtopna Smíchov [tel. č.] 453-19

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 99/CIII/1/12, *Bojová hlášení*, 8. 5. 1945, č. l. 49. *Originál rukopisu*.

Dokument č. 193

1945, 8. května, 8.53 hod. – Praha. Hlášení neznámého zpravodaje „Jiříka“ o názorech německého důstojníka na případnou kapitulaci

[...]

Vozovna Střešovice, měla prohlídku něm. důstojníkem, který prohlásil, že stačí 1 amer[ický] tank, aby se vzdali současně s kasárny [kasárnami] na Ořešovicce, v případě [útoku] ze strany Vlasovců, neb Bolševiků, bude se bránit do konce.

[...] ⁹⁷

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 99/CIII/1/12, *Bojová hlášení*, 8. 5. 1945, č. l. 52. *Originál rukopisu*.

Dokument č. 194

1945, 8. května, 9.10 hod. – Praha. Hlášení neznámého zpravodaje „Jirího“ o bojové situaci v jižním úseku na obou březích Vltavy

Zbraslav, Černošice, Radotín obsazen Němci. Ověřeno. 4 tanky Vlasova po branickém břehu čelí náporu Braník – Podolí. Ověřeno.

[Převzal:] kpt. Ing. Neubert⁹⁸

[...]⁹⁹

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/3/16, *Bojová hlášení*, 8. 5. 1945, č. l. 729. *Originál strojopisu.*

Dokument č. 195

1945, 8. května, 9.45 hod. – Praha. Hlášení o situaci povstaleckých kasáren Jirího z Poděbrad

Jirí hlásí:

s desetiminutovým zpožděním pro obsazení linek.

Jirího kasárny obsazeny Vlasovci, palba na Kotvu obsazené [obsazenou] Němci, ověřeno.¹⁰⁰

t[el.] č[.] 408

[...]¹⁰¹

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/3/16, *Bojová hlášení*, 8. 5. 1945, č. l. 735. *Originál strojopisu.*

Dokument č. 196

1945, 8. května, 10.49 hod. – Praha. Hlášení Národního výboru Praha-Jinonice

[...]¹⁰²

Národní výbor Jinonice:

9.45 [hod.] Vlasovci zakopáni před Řeporyje[mi] směrem z Prahy. Palba děl[ostřelectva] na Jinonice. Docházejí naše posily z Plzně slušně vyzbrojené.¹⁰³

[...]

98 Kpt. Ing. Karel Neubert, příslušník autoslužby vojenského velitelství „Bartoš“.

99 Hlášení bylo postoupeno 2. oddělení; parafováno podnáčelníkem štábu velitelství „Bartoš“ pplk. gšt. E. Horynou.

100 Hlášení bylo zachyceno nepřesně: Němci, kteří obsadili kasárna, spustili palbu směrem na Palác Kotva (nezaměňovat s obchodním domem Kotva, který stojí vedle a byl postaven až v 70. letech 20. století), obsazený povstalci a vlasovci.

101 Hlášení bylo postoupeno 2. oddělení štábu velitelství „Bartoš“.

102 Hlášení bylo postoupeno 3. oddělení štábu velitelství „Bartoš“.

103 Srov. VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 133/CIV/1/22; dále *Četnictvo v Praze ve dnech 5.–9. května 1945. Stručný přehled činnosti četnictva v Praze při osvobozování Prahy*. Závodní rada Zemského četnického velitelství, Praha 1945, s. 18; TOPINKA, Jiří (ed.): *Hořovice v květnové revoluci 1945 pohledem pamět-*

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 99/CIII/1/12, *Bojová hlášení*, 8. 5. 1945. *Originál rukopisu.*

Dokument č. 197

1945, 8. května, 11.05 hod. – Praha. Fonogram Kriminálního ředitelství Praha č. 39

Přijal o 11.05 hod. polic[ejní] kom[isař] Faist.

Četnictvo Dušníky /:npor. Průcha:¹⁰⁴ / oznamuje:

Mezi Hostivicemi a Jenčí jsou Němci na ústupu směrem k západu. Ve Středoklukách je na nádraží něm. obrněný vlak o 13 vozech. U Litovic jsme vyšroubovali koleje a přerušili na několika místech trať. Vyzbrojili jsme celé okolí. Vlasovcům jsme vydali 12.000 l[i]tr[ů] Němcům ukořistěného benzínu a 2.000 ltr. nafty. Do Prahy jsme poslali 2 auta pancéřových pěstí /:víc již nemáme:/. Pomohli jsme vyzbrojit útvar npor. Nohy. Získali jsme „Offiziersfeldschule“ a 300 zajatců, které jsme poslali na západ.¹⁰⁵

[...] ¹⁰⁶

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 99/CIII/1/12, *Bojová hlášení*, 8. 5. 1945, č. l. 79. *Originál strojopisu.*

Dokument č. 198

1945, 8. května, 11.55 hod. – Praha. Hlášení JUDr. Františka Vavříčky, zvláštního pověřence Ústřední rady odborů u České národní rady

Zpráva pro Karla:

Podle sdělení čet. stanice v Řeporyjích dnes ráno velké pohyby Vlasovců. Směr neudali, jelikož neměli jistotu (čet. stanice), s kým mluví. Lze zjistit dotazem na [Zemském] čet. velitelství v Praze.

[...] ¹⁰⁷

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/3/16, *Bojová hlášení*, 8. 5. 1945, č. l. 772. *Originál strojopisu.*

níků. In: *Minulost Berounska. Sborník Státního okresního archivu v Berouně*, č. 13. Státní oblastní archiv v Praze pro Státní okresní archiv Beroun, Praha – Beroun 2010, s. 231–232.

104 Npor. Milan Průcha, vojenský velitel povstalecké skupiny „Železo – 2“.

105 Srov. OPLEŠTILOVÁ, Hana: *Rudná*, s. 38–41; JUNEK, Václav: *Rudná 1938–1945*, s. 31–32; VRANSKÝ, Pavel (ed.): *Protinacistický odboj na okrese Praha – západ v letech 1939–1945*. Český svaz bojovníků za svobodu – Okresní úřad Praha – západ, Praha 1999, s. 174–176; *Zpravodajská brigáda. Vojenský oddíl Železo 1939–1945*. Rkp. Praha, říjen 1966, s. 10–17 (kopie v držení autora).

106 Nečitelný podpis.

107 Hlášení bylo postoupeno 2. oddělení štábu velitelství „Bartoš“.

Dokument č. 199

1945, 8. května, 12.05 hod. – Praha. Hlášení pplk. duchovní služby Bohumila Radechovského

Těžké kulometry na Můstku jsou Vlasovci.

[Převzal:] kpt. Ing. [Karel] Neubert

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/3/16, *Bojová hlášení*, 8. 5. 1945, č. l. 774. *Originál strojopisu.*

Dokument č. 200

1945, 8. května, 16.25 hod. – Praha. Hlášení Inspektorátu uniformované policie v Čechách

Další kolona Vlasovců dělostř[elců] postupuje směr Beroun, Bílý Beránek přes Stodůlky.

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/3/16, *Bojová hlášení*, 8. 5. 1945, č. l. 801. *Originál strojopisu.*

Dokument č. 201

1945, 8. května, 16.30 hod. – Praha. Hlášení npor. vládního vojska Čejky (tel. č. 712-51)

Řeporyje pošt[ovní] úř[ad] hlásí:

Slivenec potřebuje pomoc. 3 tanky u Chuchle a 300 SS. Vlasov ustupuje na Beroun.

[...] ¹⁰⁸

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 99/CIII/1/12, *Bojová hlášení*, 8. 5. 1945, č. l. 167. *Originál strojopisu.*

Dokument č. 202

1945, 8. května, 16.40 hod. – Praha. Hlášení Inspektorátu uniformované policie v Čechách

40. pol. revír Jinonice hl[ásí,] že:

Jsou tam nějací Vlasovovi důst[ojnící], kteří nařídili odstraniti překážky.

[...]

108 Hlášení bylo postoupeno 3. oddělení štábu velitelství „Bartoš“. V 16.30 hod. dne 8. 5. 1945 se s hlášením seznámil kpt. J. Vaněček.

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 99/CIII/1/12, *Bojová hlášení*, 8. 5. 1945, č. l. 171. *Originál strojopisu.*

Dokument č. 203

1945, 8. května, 17.25 hod. – Praha. Hlášení Národního výboru Radotín

Voláte [voláme?] ze Slivence – s Radotínem není spojení, dostali jste [jsme?] ultimátum od voj. velitele oddílu SS, nevydáte-li [nevydáme-li?] do 5. hod. zbraně a Vlasovce a zajaté SS, že bude Radotín vypálen a ženy a děti jako rukojmí budou zastřeleny.

[Převzal:] Prosser¹⁰⁹

[...]¹¹⁰

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/3/16, *Bojová hlášení 2. oddělení VVVP „Bartoš“*, 8. 5. 1945, č. l. 832. *Originál strojopisu.*

Dokument č. 204

1945, 8. května, 20.01 hod. – Praha. Hlášení prezidia Policejního ředitelství v Praze adresované Vrchnímu velitelství československé armády „Bartoš“

[...]¹¹¹

Dr. Borkovec¹¹² o 19.45 hod. sděluje, že Vlasovci na dvoře v Praze I, Bartolomějská č. 10 /budova policejního ředitelství/ zastřelili 3 osoby německé národnosti, jejichž totožnost bude teprve zjištěna. Poněvadž viděli, že mají zbraně a že stříleli po českých osobách na Václavském náměstí. Vlasovci po činu zbraně vzali a zmizeli.

O 20.30 hod. telefonoval vrchní policejní rada Dr. Skvrna, že vojíní přivedli na nábřeží smíchovské ze smíchovských kasáren nejdříve jedno děvče a asi za 10 minut starou ženu, údajně její matku, dívku nejdříve zastřelili a hodili do Vltavy a potom *teprve několika ranami*¹¹³ do vody hodili starou ženu a teprve ve vodě několika ranami zastřelili. Dle výpovědi vojínů měly tyto ženy střílet po autu červeného kříže. Ženy byly přivedeny Vlasovci do kasáren a tam jakýmsi stanným soudem odsouzeny k smrti a našimi vojiny odstřeleny. Totožnost nepodařilo se zjistit.

[...]

Policejní rada:

[...]¹¹⁴

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/3/16, *Bojová hlášení 2. oddělení VVVP „Bartoš“*, 8. 5. 1945, č. l. 855. *Originál strojopisu.*

109 Por. Jaroslav Prosser, člen vojenské komise České národní rady.

110 Ve spodní části hlášení je poznámka: *Vyřízeno telefonicky dle příkazu Č.N.R.*

111 Hlášení bylo označeno za „Velmi nutné. Důvěrné!“.

112 Dr. Zdeněk Borkovec, policejní rada Policejního ředitelství v Praze.

113 Škrtnuto rukou.

114 Nečitelný podpis; pod ním poznámka o postoupení 2. oddělení štábu velitelství „Bartoš“: *2 a prověřit.*

Dokument č. 205

1945, 9. května, po 1.30 hod. – Praha. Hlášení velitele povstalecké oblasti Praha – východ plk. gšt. Františka Vejmelky

[...] ¹¹⁵

Velitelství Bartoš.

Pplk. Pešek [Peška] hlásí v 1h30: 1) Velitel jednotek bojujících v Chodově hlásí, že Němci vyloupili byty, vyvraždili všechny muže, žádného nešetřili. Žádám o vyhlášení v rozhlase. [...]

2) Pplk. Pešek má již nyní na svém pravém křídle velmi silný tlak tankových vozidel. Střelba byla poté tam dosud malá. Provésti odsuvný pohyb do prostoru Vyšehrad, protože obě Vlasovovy roty opustily stanoviště.

[...]

Velitelství Praha – východ:
plk. gšt. Vejmelka

[...] ¹¹⁶

VÚA – VHA, f. *Velitelství Bartoš*, sign. 106/CIII/3/16, *Bojová hlášení 2. oddělení VVVP „Bartoš“*, 8. 5. 1945, č. l. 931. *Originál rukopisu.*

Dokument č. 206

1945, 9. května, 12.50 hod. – Praha. Hlášení Inspektorátu uniformované policie v Čechách o pohybu lehkého oddílu dělostřeleckého pluku (russ. Artillerieregiment 1600) 1. pěší divize VS KONR mjr. Andreje F. Gubanova

Lužická – Vyšehrad ¹¹⁷ na silnici ke Smíchovu je vidět kolonu. Domníváme se, že to jsou asi Vlasovci. Jsou to 3 děla, 4 vozy trény [trénu], několik mužů na koni, 1 auto, které se vrátilo, a před tím několik minut přijelo auto červeného kříže s vlajkou.

Směr ke Smíchovu.

Oddíl asi Vlasovců u Zlíchova, známý[?] vypálil 4 rány dělem na vilu u Prastavu. ¹¹⁸ Ve 12.40 [hod.] vypálili další 2 rány. Slyšíme těžké kulomety.

[...] ¹¹⁹

VÚA – VHA, f. *Velitelství Bartoš*, sign. 105/CIII/1/14, *Bojová hlášení*, 9. 5. 1945. *Originál rukopisu.*

115 Hlášení bylo v záhlaví parafováno přednostou 2. oddělení štábu velitelství „Bartoš“ kpt. gšt. J. Šulcem.

116 Hlášení bylo postoupeno 4. a 2. oddělení štábu velitelství „Bartoš“.

117 Škrtnuto rukou.

118 Prastav, spojené pražské továrny na staviva, a. s., v Praze.

119 Hlášení bylo postoupeno 3. oddělení štábu velitelství „Bartoš“, kde jej parafoval npor. gšt. J. Mirovský.

Dokument č. 207

1945, 9. května, 16.07 hod. – Praha. Hlášení vrch. stržm. Františka Pírka z četnické spojovací ústředny Zemského četnického velitelství v Praze o činnosti lehkého oddílu dělostřeleckého pluku 1. pěší divize VS KONR mjr. Andreje F. Gubanova

U Zlíchova oddíl [s] 5 až 6 děly a kuchyní postupuje na kopec k Buštěhradské bráně [dráze?]. Na zlíchovský kostelík pálí přes kopec, cíl nebyl vidět. Nevím, hlásí-li snad jiná pozorovatelná toto hlášení podruhé.

K dělostřelbě na Žvahově žádáme uvědomit náš oddíl patrně rudých partyzánů střelících ke Žvahovu – tam, kde je velitel jejich něm. nepřátel. [...] Jest od lokomotiv asi 300 m, od prostoru podle kolejí blíže trati ve směru Dušníky.

Pírka, vrch. stráž.

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/4/16, *Bojová hlášení 2. oddělení VVVP „Bartoš“*. 9. 5. 1945. *Originál rukopisu.*

Dokument č. 208

1945, 9. května, 17.45 hod. – Praha. Hlášení npor. pěch. Václava Neubauera, velitele povstalecké obrněné jednotky

Npor. Neugebauer [Neubauer], velitel čtyř tanků lehkých hlásil z Hlubočep v 17.45 hod:

Z rozkazu mjr. gšt. P á v k a¹²⁰ byl zařazen s četou lehkých tanků k podpoře vojska gen. V l a s o v a proti útočícím Němcům, kteří mu zničili jeden vůz i s osádkou.¹²¹ Četa tanků je vyzbrojena pouze kulomety. Útočící Němci mají pravděpodobně tanky Tygry.¹²²

Prostor boje: H l u b o č e p y u konečné st[anice] el[ektrické dráhy] č. 5.

Sdělujeme, že je tam nutně třeba posily.

Jelikož toto hlášení nebylo dobře srozumitelné – předáno bylo úplně ochrapělým hlasem, vyžádal jsem si toto hlášení poslati motocyklistou.

Pozn.: telefonováno bylo od fy V o n d r u š k a – uhlí, H l u b o č e p y, tel. č. 474-44. [...]¹²³

mjr. Škorpil

[...]¹²⁴

120 Mjr. gšt. Bohumil Pávek byl vyslán velitelem úseku Štefánikova kasárna mjr. pěch. V. Bouzkem koordinovat v prostoru Zlíchova činnost vlasovského dělostřeleckého oddílu a povstaleckých jednotek.

121 Srov. *Historie a bojová tradice 1. čs. revoluční tankové jednotky SNR*. Svaz národní revoluce – Sdružení národního odboje, Praha 1948, s. 21–22; *Květnové povstání v Praze* 5, s. 90; FRANCEV, Vladimír: Útočná vozba v pražském povstání. *Studentské listy*, 1991, roč. 2, č. 24, s. 15; ŽÁČEK, Pavel: Poslední den boje v Praze. 9. květen na Zlíchově. *Národní osvobození*, 2001, č. 11, s. 8; JAKL, Tomáš: *Prahou pod pancířem povstalců. České květnové povstání ve fotografii*, sv. I. Mladá fronta, Praha 2010, s. 20.

122 S největší pravděpodobností se jednalo pouze o tankové stíhače Jagdpanzer 38 „Hetzer“.

123 Vlastnoruční podpis.

124 Hlášení bylo postoupeno 3. oddělení štábu velitelství „Bartoš“, paraafa podnáčelníka štábu velitelství „Bartoš“ pplk. gšt. J. Kostky.

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 100/CIII/1/12, Bojová hlášení, 9. 5. 1945, č. l. 118. Originál strojopisu.

Dokument č. 209

1945, 11. května, po 17.55 hod. – Praha. Hlášení velitele IV. úseku pplk. přech. Karla Jahelky o zásahu 1. pěší divize VS KONR v prostoru Praha-Smíchov

[...]¹²⁵

Na Váš telefonický rozkaz z dnešního dne – 17.55 hod. podávám toto hlášení: Spolupráce s oddíly generála Vlasova byla s jednotkami IV. úseku Smíchov tato: Dobyty a obsazení kasáren v Motole, vyčištění celého Motola, vrchu Cibulky a prostoru na Šafránce, bojů v prostoru Farkán a Jinonice, vyčištění zbytků posádky uprchlých z obrněného vozu [vlaku] v Jinonicích, mezi Jinonicemi a stodolami v Radlicích, vyčištění silnice Zlíchov – Chuchle od tří těžkých nepřátelských tanků, které ustoupily ve směru Žvahov, při čemž oddíly SS obsadily vily na Žvahově. Boj o tyto vily trval 2½ dne, vyčištění prostoru Barrandova, Slivence a Hlubočep, vyčištění Smíchovského nádraží, dobytí skladiště SS vedle zlíchovského lihovaru, dobytí Švehlova Růžového sadu, Kinského zahrady, Seminářské zahrady a [Strahovského] stadionu. Zde zvláště se jednalo o akci velkého rozsahu. Pomoc jejich přišla pro náš úsek v nejvyšší čas a myslím, že nepřeháním, když tvrdím, že bez jejich pomoci by byla bývala situace pro náš úsek přímo kritická.

Velitel úseku IV – Smíchov:
pplk. Jahelka¹²⁶

[...]¹²⁷

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 73/CII/1/7. Spisy 3. oddělení VVVP „Bartoš“, č. l. 51. Originál strojopisu.

Dokument č. 210

1945, 11. května, 22. hod. – Praha. Hlášení velitele VI. úseku pplk. gšt. Viktora Dyka o zásahu 1. pěší divize VS KONR v prostoru Praha-Strašnice¹²⁸

O zásahu Vlasov[ov]a vojska v úseku VI. prostor Praha-Strašnice.

Jednotky Vlasov[ov]vy armády zasáhly dne 7. 5. 1945 kolem 12. hod. [a] pro-

125 Přípis úseku IV-Smíchov, Praha XVI., Holečkova č. 4, byl adresován velitelství „Bartoš“.

126 Vlastnoruční podpis.

127 Hlášení bylo parafováno podnáčelníkem štábu velitelství „Bartoš“ pplk. gšt. E. Horynou.

128 Rukopisná verze hlášení byla nadepsána: Pro pplk. gšt. Bürgera. VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/5/16, Bojová hlášení 2. oddělení VVVP „Bartoš“, 10.–14. 5. 1945, č. l. 1278.

vedly koordinovaný útok, jehož výsledkem bylo zdolání nepřátelského odporu v reálném gymnasiu na Lobkovicově nám.¹²⁹ Nepřátelský odpor byl likvidován dvěma přískoky. Vyřazeno bylo 360 SS mužů po zuby ozbrojených, jakož i tučná kořist na zbraních. Tímto úspěšným zásahem přispěly ve značné míře k udržení našeho obranného postavení.

Velitel VI. úseku
pplk. gšt. Dyk

[...]¹³⁰

VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/5/16, Bojová hlášení 2. oddělení VVVP „Bartoš“, 10.–14. 5. 1945, č. l. 1306. Originál strojopisu.

Dokument č. 211

1945, 11. května – Praha. Hlášení vojenského velitele Velké Prahy o činnosti 1. pěší divize VS KONR při obraně Velké Prahy

[...]¹³¹

Česká národní rada, vzhledem k situaci českých jednotek, která nastala dne 6. května 1945, kdy bojující české jednotky vybavené jen lehkými ukořistěnými zbraněmi, s nedostatečným počtem munice, se dostaly vzhledem k přesile německých vojsk do kritické situace, vysílala rozhlasem prosbu svým spojencům o rychlou pomoc.¹³²

Jednotky Vlasovovy, tehdy v prostoru Beroun, zahájily z vlastního popudu a zdá se též z popudu čs. důstojníků, bydlících v tomto prostoru, pochod na Prahu.¹³³ Dne 6. května 1945 večer dorazil předzvědný oddíl¹³⁴ a dne 7. května 1945 nastoupily asi dva prapory jeho armády do boje proti německým jednotkám.¹³⁵ K zásahu došlo

129 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Prahou pod pancířem vlasovců*, s. 55–57.

130 Na rukopisné verzi hlášení jsou pod podpisem pplk. gšt. V. Dyka uvedena jména: *škpt. Jelínek, plk. Heřman*, dále parafy náčelníka štábu pplk. F. Bürgera a podnáčelníka štábu pplk. gšt. E. Horyny. Hlášení bylo postoupeno 2. oddělení štábu velitelství „Bartoš“. VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 106/CIII/5/16, Bojová hlášení 2. oddělení VVVP „Bartoš“, 10.–14. 5. 1945, č. l. 1278.

131 Dne 11. 5. 1945 náčelník štábu VVVP pplk. gšt. F. Bürger pod čj. 8/2. odděl.-1945 předložil ČNR k dalšímu opatření v českém a ruském znění zprávu o vojenské činnosti Vlasovových jednotek, kterou si vyžádalo vojenské velitelství rudé armády SSSR v Praze. Průvodní dopis i obě jazykové verze na velitelství „Bartoš“ převzal Jaroslav Kocourek. VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 242/CIV/1/42.

132 První rozhlasová relace o pomoc určená západním spojencům byla vysílána od 1.50 hod. (další od 3.10, resp. 4.15 hod.) a sovětskému velení od 2.20 hod. (a další ve 3.05 hod.) dne 6. 5. 1945. Srov. JEŽEK, Vladimír: *Voláme všechny*, s. 101–104.

133 Srov. ŽÁČEK, Pavel: Na Prahu. Příspěvek k historii 1. divize Ruské osvobozené armády. *Studentské listy*, 1991, roč. 2, č. 9, s. 16; ŽÁČEK, Pavel: V Praze. Příspěvek k historii 1. divize Ruské osvobozené armády, s. 16; ŽÁČEK, Pavel: *Prahou pod pancířem vlasovců*, s. 31–34.

134 K postupu samostatného průzkumného oddílu 1. pěší divize VS KONR do Velké Prahy ve dnech 5.–6. 5. 1945. Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Prahou pod pancířem vlasovců*, s. 37–42.

135 Do bojů ve Velké Praze byly velením divize dne 7. 5. 1945 aktivně nasazeny pěší prapory, roty těžkých zbraní, případně protitankové roty 1., 3., 4. pěšího pluku, tankový prapor a jezdecké eskadrony samostatného průzkumného oddílu, roty útočných a těžkých zbraní protiletadlového-protitankového oddílu a těžké i lehké oddíly dělostřeleckého pluku.

v odpoledních hodinách, a to jednak v prostoru letiště Ruzyň [Ruzyně]¹³⁶, jednak pak v částech Prahy na východ řeky Vltavy.¹³⁷ Jednotky Vlasovovy vedly boj zcela samostatně, bez součinnosti našich obránců a bez jakéhokoliv vlivu vojenského velitele Velké Prahy.¹³⁸ Styčnému důstojníku byla jen oznámena celková situace a označeny nejsilnější odpory Němců v Praze.¹³⁹

Zásah Vlasovových jednotek měl snad více účinek morální, a to jak na obránce, jejichž sebedůvěra v boji proti Němcům byla posílena, jednak na útočníka-Němce, u něhož zprávami o vysokých počtech vojsk, které má Vlasov k dispozici /: které byly však zřejmě přehnány:/, způsobily značný zmatek v jeho vedení.¹⁴⁰

V nočních hodinách dne 7. května 1945 byly pak jednotky Vlasovovy odvolány z bojiště. Důvod odvolání jednotek nebyl vojenskému veliteli Velké Prahy znám.¹⁴¹

Vlasov nabídl sice druhého dne vojenskému veliteli Velké Prahy další pomoc. Tato byla však kategoricky odmítnuta.¹⁴² Vlasovovy jednotky poté odpochoďovaly směrem jihozápadním přes Beroun.¹⁴³ Cíl jejich pochodu není znám zdejšímu velitelství.

S Vlasovem nebyly sjednány žádné závazky nebo jiné podmínky, o čemž jsou v České národní radě písemné doklady.¹⁴⁴
[...]¹⁴⁵

Vojenský velitel Velké Prahy
gen. Kutlvašr¹⁴⁶

VÚA – VHA, f. Česká národní rada, sign. 68a/III/3, Věc: Činnost Vlasovových jednotek při obraně Velké Prahy. Originál strojopisu.

136 Do boje o Ruzyni, který byl ovšem zahájen již v pozdních odpoledních hodinách dne 6. 5. 1945, byl zapojen 3. pěší pluk, dělostřelecký pluk a části samostatného protiletadlového-protitankového oddílu.

137 Dne 7. 5. 1945 v ranních hodinách překročily Vltavu dva pěší prapory a dělostřelecká rota 1. pěšího pluku, střední tanky T-34 a obrněná auta BA-10 tankového praporu samostatného průzkumného oddílu a později pravděpodobně ještě pěší prapor 4. pěšího pluku.

138 Srov. dokumenty č. 1, 5, 6, 20, 26, 29, 61, 70, 88, 91, 92, 97, 101, 102, 115, 135, 163 a 188.

139 Srov. dokumenty č. 75, 86, 114 a 136.

140 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Poslední dny velitele Waffen-SS Čechy a Morava*, s. 110–111.

141 Srov. dokument č. 188; ŽÁČEK, Pavel: *Prahou pod pancířem vlasovců*, s. 67–69, 75, 82–85.

142 Situace byla právě opačná: velitelství „Bartoš“ i jemu podřízené složky se ve dnech 7. i 8. 5. 1945 zoufale snažily o udržení jednotek 1. pěší divize VS KONR v Praze. Srov. tamtéž, s. 68, 86–87.

143 Srov. tamtéž, s. 94–97.

144 Srov. ŠTOVÍČEK, Ivan (ed.): *Zápis o zasedání ČNR ve dnech 4.–9. května 1945*, s. 995–996.

145 V návrhu ruského překladu, pořízeném majorem Vitalijem Kudrnou, se navíc nacházela tato poslední věta: Генерал Тусен при переговорах о капитуляции немецкой армии, заявил, что о боевых действиях немецких войск при наступлении на Прагу были весьма затруднены введением в бой отрядов Власова. VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 242/CIV/1/42.

146 Vlastnoruční podpis.

Tankový stíhač JPz 38 „Hetzer“ samostatného protiletadlového-protitankového oddílu před sídlem štábu 1. pěší divize VS KONR v nářadovně jinonické továrny a. s. Walter, 7. 5. 1945

Repro: Od bicyklu k leteckému motoru. Závody Jana Švermy, Praha 1961

Lehká polní houfnice dělostřeleckého pluku 1. pěší divize VS KONR na Jinonické ulici před továrnou a. s. Walter, 7. 5. 1945

Zdroj: archiv autora

Týlové složky 1. a 4. pěšího pluku 1. pěší divize VS KONR na Kinského (dnes Štefánikově) třídě, 7. 5. 1945

Zdroj: archiv autora

Postup pěších jednotek 1. pěšího pluku 1. pěší divize VS KONR Lublaňskou ulicí na Vinohradech, 7. 5. 1945

Zdroj: archiv autora

Průchod německých zajatců Zborovskou ulicí za asistence příslušníků 1. pěšího praporu 1. pěšího pluku 1. pěší divize VS KONR, 7. 5. 1945

Zdroj: archiv autora

Dva střední tanky T-34/76 samostatného průzkumného oddílu 1. pěší divize VS KONR po návratu z Pančráže v Dřevné ulici poblíž Mozartova (dnes Palackého) mostu, 7. 5. 1945

Zdroj: Muzeum dělnického hnutí Praha

Ústup polní kuchyně 1. či 4. pěšího pluku 1. pěší divize VS KONR ulicí U Santošky na Jinonice, 8. 5. 1945

Zdroj: archiv autora

Část lehkého oddílu dělostřeleckého pluku 1. pěší divize VS KONR před povstaleckými Štefánikovými (Smíchovskými) kasárnami, 17.55 hod. 8. 5. 1945

Zdroj: archiv autora

Přesun dělostřeleckého oddílu s lehkou polní houfnicí, v čele pravděpodobně s mjr. Andrejem F. Gubanovem, Nádražní třídou na Zlíchov, 8. 5. 1945

Zdroj: VÚA – VHA

Príslušníci lehkého oddílu dělostřeleckého pluku 1. pěší divize VS KONR před čp. 266 v ulici Na Zlíchově během příjezdu povstalecké obrněné jednotky npor. pěch. Václava Neubauera, 9. 5. 1945

Zdroj: archiv autora